

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

19 Ocak 2012 Perşembe

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

19 Ocak 2012 Perşembe

----0----

K O N U

Sayfa

Fransız Halk Hareketi Birlik Partisi (UMP)'nin Bouches-du-Rhône Milletvekili Valerie Boyer'in girişimiyle 53 milletvekili tarafından Fransa Ulusal Meclisine sunulan ve 22 Aralık 2011 tarihinde Mecliste kabul edilerek Senatoya sevk edilen 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddialarının reddinin suç sayılmasını öngören yasa tarafından tanınan soykırımların varlığının inkârının cezalandırılması yasa teklifi hakkında değerlendirme

1:37

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:37

Büyükelçi Hasan GÖĞÜŞ (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)

2:6

Seyit SERTÇELİK

(Ankara)

7:12, 18, 30

İsmail SAFİ

(İstanbul)

7

Osman Taney KORUTÖRK

(İstanbul)

7, 21:22, 29,
30:31, 32:33, 34

Yıldırım Tuğrul TÖRKEŐ

(Ankara)

11, 19, 29, 32

Yusuf HALAÇÖĞLÜ

(Kayseri)

12:19, 22:23,
26:27

Tunca TOSKAY

(Antalya)

19, 31, 33:34

İdris BAL

(Kütahya)

19:21, 26, 27:28

Mehmet Ali EDİBOĞLÜ

(Hatay)

23

Faik TUNAY	(İstanbul)	23:24
Rıfat SAİT	(İzmir)	24:25
Şaban DİŞLİ	(Sakarya)	25, 29:30
Osman Aşkın BAK	(İstanbul)	28:29
Burhan KAYATÜRK	(V an)	30
Nazmi GÜR	(V an)	34
Basın Açıklaması		35:36
Basın Temsilcisi		36:37

Açılma Saati: 11.03

Kapanma Saati: 12.58

19 Ocak 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 11'inci toplantısını açıyorum.

Bugün Fransız Halk Hareketi Birlik Partisi (UMP)'nin Bouches-du-Rhône Milletvekili Valerie Boyer'in girişimiyle 53 milletvekili tarafından Fransa Ulusal Meclisine sunulan ve 22 Aralık 2011 tarihinde Mecliste kabul edilerek Senatoya sevk edilen 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddialarının reddinin suç sayılmasını öngören yasa tarafından tanınan soykırımların varlığının inkârının cezalandırılması yasa teklifi hakkında değerlendirme yapmak üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bugün toplantıda Sayın Dışişleri Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Hasan Göğüş Başkanlığındaki bir heyet konu hakkında Komisyonumuza bilgi verecek, ayrıca Ankara Milletvekili Sayın Seyit Sertçelik ve Kayseri Milletvekili Sayın Yusuf Halaçoğlu, 2 güzide tarihçemiz, Komisyonumuza bütün bu olayların geçmişi ve bugüne nasıl gelindi, o konuda bilgi sunacaklar. Komisyonumuzun yapacağı görüşmeler sonrasında Komisyonumuz adına bir bildiri metnini yayınlamayı planlıyoruz. Bildiri metnini sayın milletvekillerimize diğer bazı bilgi notlarıyla birlikte dağıttık.

Bu çerçevede, hepinize hoş geldiniz diyorum. Saat 12.45'te basın toplantısını yapmayı planlıyorum. Şu nedenle: Saat birde Genel Kurul açılacağı için milletvekillerimizin ilk yoklamada bulunması gerekiyor, saat 13.15'te de Sayın AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış Dışişleri Komisyonumuzu bir öğle yemeğinde ağırlayacak. Daha önce konuştuğumuz çerçevede bugün hem bu Fransa'daki yasa tasarısı konusunda bir görüşme imkânını buluyoruz hem de Avrupa Birliği müzakere sürecimiz hakkında Sayın AB Bakanımızın vereceği bilgileri bu şekilde Komisyonumuz değerlendirmiş olacak.

Müsaade ederseniz zamanımızı şu şekilde kullanmayı planlıyorum: Öncelikle Dışişleri Bakanlığımıza on beş ila yirmi dakikalık bir söz vereceğim, ondan sonra 2 saygıdeğer tarihçimize de keza on beş-yirmi dakikalık bir süre vereceğim. Bir saatlik bölümümüzü bu şekilde kullandıktan

sonra, yaklaşık yarım saat kadar görüşlerimizi ifade ederiz, son on beş dakikayı da bu arada bakmakta olduğunuz, Komisyonumuzun açıklaması için sizlere sunduğumuz bildiri taslağı üzerinde harcarız, 12.45' te de basını içeriye alıp Komisyonumuz olarak basın toplantısını değerlendiririz.

Uysun ise sözü Sayın Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Hasan Göğüş'e veriyorum.

Buyurunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ HASAN GÖĞÜŞ –
Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Dışışleri Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; öncelikle hepinizi Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum. Bugünkü toplantıyı düzenlemekle bu ulusal davada gösterdiğiniz duyarlılıktan dolayı teşekkürlerimi sunarak sözlerime başlamak istiyorum.

Ermenistan ve Ermeni diasporasının soykırım iddialarına daha fazla görünürlük ve daha geniş kabul sağlamak için hedef aldığı 2015'e yaklaşıırken bazı ülke parlamentolarında bu konuda ortaya çıkan girişimlerde artış görülmektedir. Nitekim, Fransa'daki gelişmeler bunun son tezahürünü oluşturmaktadır.

Bildiğiniz gibi Fransa, Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında Ermeni diasporasının en yoğun ve en etkin bulunduğu ülkedir.

Fransız Parlamentosu tarafından 29 Ocak 2001 tarihinde kabul edilen "Fransa Ermeni soykırımını açıkça tanır." şeklindeki tek maddelik beyan yasası sonrasında Fransa'daki Ermeni kuruluşlarının temel amacı, söz konusu sembolik yasanın cezai yaptırım ile donatılması ve sözde Ermeni soykırımının inkârının cezalandırılması olmuştur. Bu nitelikte bir tasarı 2006 yılında Fransa Ulusal Meclisinde, 2010 yılında Fransa Senatosunda gündeme alınmış, ancak daha ileriye gitmesi engellenmiştir. Mevcut tasarının kanunlaşması hâlinde, bu bir ilk teşkil edecektir. Başka hiçbir ülkede Ermeni soykırımının inkârının cezai yaptırıma tabi tutulması yönünde yasa yoktur.

2010 yılında sunulan ve bu konudaki son örneği oluşturan yasa tasarısını hatırlatmak istiyorum. Fransa Sosyalist Partisine mensup 31 senatörün imzasıyla Senatoya inkârcılık yasa teklifi sunulmuştur. Girişimlerimiz ve sağduyulu senatörlerin yardımları neticesinde Senato Kanunlar Komisyonu, 13 Nisan 2011 tarihinde oy birliğiyle bahse konu karar tasarısının Anayasa'ya aykırı olduğunu kararlaştırmıştır. 4 Mayıs 2011'de Senato Genel Kurulunda ele alınan tasarı Kanunlar Komisyonu Başkanı Raportör Hyst tarafından sunulan kabul edilemezlik önergesinin 74 oya karşılık 196 olumlu oyla benimsenmesiyle oylama yapılmadan reddedilmiştir. Fransa'daki bu gelişmeler tarihe ilişkin başka yasaların da gündeme gelmesiyle birlikte Fransız kamuoyunda resmî tarihin siyaset tarafından dikte edilmesi tartışmalarına yol açan bir sürecin başlangıç noktasını oluşturmuştur. Bu kapsamda Fransız Ulusal Meclisi hafıza yasaları olarak nitelendirilen bu yasaların Fransız toplumu

üzerinde yarattığı etkileri araştırmak amacıyla Mart 2008'de kendi bünyesinde bir araştırma komisyonu kurmuştur. Komisyonun kabul ettiği tavsiyeler kısmında Parlamentonun görevinin tarihsel olayları tanımlayan veya haklarında hüküm veren yasalar kabul etmek olmadığı, ceza yaptırımı öngören yasaların bu açıdan özellikle aykırılık taşıdığı, Parlamentonun tarihî olaylar ile ilgili olarak ileride hukuki sonuçları olabilecek yasalar kabul etmemesi gerektiği yer almaktadır. Ancak bu sağduyulu girişimlere ve tavsiyelere rağmen Ermeni diasporası sözde soykırımın inkârının suç sayılması yönündeki faaliyetlerini sürdürmüştür. Fransa'da Nisan-Mayıs 2012 aylarında yapılması öngörülen Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin 6-7 Ekim 2011 tarihlerinde Ermenistan'ı ziyaret etmesi ve bu sırada yaptığı beyanlar bu konunun yeniden alevlenmesine vesile teşkil etmiştir. Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin bu beyanlarıyla bağlantılı olarak 7 Ekim 2011 tarihinde Bakanlığımızca yapılan açıklamada üçüncü tarafların Türkiye ve Ermenistan arasındaki anlaşmazlık noktalarını kendi iç siyaset gündemlerine alet etme ve hatta bunu kendi seçim takvimleriyle bağlantılandırma hakkını kendilerinde görmeleri kınanmış, seçim hesaplarına dayalı bu tür yaklaşımlara tepki gösterilmiş, Fransa'dan ülkesinde yaşayan Türk toplumunu rencide etmekten kaçınan sorumlu bir yaklaşım ve söylem benimsemesi talep edilmiştir.

Verilen tepkilere rağmen, Cumhurbaşkanı Sarkozy, Ermenistan'da yaptığı ve Fransa'nın inkarcılığın cezalandırılması için bir yasa tasarısı kabul etmesi gerektiği yönündeki beyanıyla uyumlu olarak bu konuda adım atılması talimatı vermiştir.

Bu çerçevede, İktidar Partisinin girişim ve desteği sonucunda, amacı sözde Ermeni soykırımının inkârının cezai yaptırıma tabi tutulması olan bir yasa toplam 577 üyesi bulunan Ulusal Meclis Genel Kurulunda 22 Aralık 2011 tarihinde kabul edilmiştir. Oturum süresince yaklaşık 50-55 milletvekili salonda hazır bulunmuştur. Tespit edilebildiği kadarıyla oylamada 35 civarında milletvekili olumlu, 11 milletvekili olumsuz, 3 milletvekili çekimser oy kullanmıştır. Çekimser oy kullananlar arasında Ulusal Meclis Dışişleri Komisyonu Başkanı Axel Poniatowski de bulunmaktadır.

Hükûmet adına söz alan Parlamento ile ilişkilerden sorumlu Bakan Patrick Ollier teklifi savunmuş, böylece teklifin Hükûmet tarafından sahiplenmiş olduğu ortaya konmuştur.

Bu girişimin öğrenildiği andan itibaren Fransız Hükûmeti nezdinde yazılı ve sözlü çeşitli girişimlerde bulunulmuş, basın açıklamaları yapılmıştır. Bu konuda Sayın Başbakanımız Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy'ye, Sayın TBMM Başkanımız Fransa Ulusal Meclis Başkanı Accoyer'ye, Sayın Bakanımız Fransa Dışişleri Bakanı Juppé'ye mektup göndermişlerdir. Çeşitli kademelerde mektup teatileri ve telefon görüşmeleri de gerçekleştirilmiştir.

TBMM Dış İlişkiler Komisyonu Başkanımız ve beraberindeki bir heyet Paris'te temaslarda bulunmuştur. Görüşmelerde, kuvvetli ifadelerle bu konudaki rahatsızlığımız dile getirilmiş, belirli bir seçmen kitlesinden gelen taleplerin yerine getirilmesi amacına matuf bu tür yasa girişimlerinin,

Fransa'da her seçim döneminde karşımıza çıkmasının talihsizliğine işaret edilmiştir. Fransa Ulusal Medisi Başkanı Accoyer ile de görüşen heyetimiz Sayın TBMM Başkanımızın mektubunun orijinalini elden tevdi etmiştir. TBMM Başkanımızın mektubunda Fransa Ulusal Medis Başkanının ismini taşıyan ve hafıza meseleleri konusunda kurulan araştırma komisyonunun raporuna atıfta bulunulmuştur.

Ayrıca, Fransa'nın 28 Kasım 2008 tarihinde AB Konseyi tarafından kabul edilen Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Cezalandırılmasına İlişkin AB Çerçeve Kararı'nın kapsamını evrensel hukuki normlara uygun olarak uluslararası mahkemeler tarafından saptanan suçlarla sınırlayan bir beyan yaptığı vurgulanarak mevcut gelişmelerin bu beyanla çeliştiğine de işaret edilmiştir.

TOBB ve TÜSİAD tarafından da çeşitli temaslarda ve girişimlerde bulunulmuş, Fransa'daki Türk toplumu Ulusal Medis önünde bir gösteri yapmıştır.

Parlamentomuz bu ulusal dava karşısında bir bütün olarak hareket etmiştir. 20 Aralık günü TBMM tarafından bir bildiri yayımlanmıştır. Bildiride Türk tarihini tek taraflı bilgilere dayanarak karalayan ve bu haksızlığa karşı çıkan, kendi savunma hakkını elinden alan bir kanun tasarısının gündeme getirilmesinin şiddetle kınandığı, tarihte yaşanan olayların bilimsel, tarafsız araştırmalarla ele alınması gerektiği, bu tehlikeli girişimden geri dönülmesinin temenni edildiği vurgulanmıştır.

Tasarının 22 Aralık günü Ulusal Medisinde kabulü üzerine Paris Büyükelçimiz istişareler için Ankara'ya çağırılmış, Sayın Başbakanımız ilk aşamada uygulanacak ve aşağıda zikredilen bazı tedbirleri açıklamıştır:

İkili düzeyde gerçekleştirilmesi öngörülen siyasi, askeri, ekonomik mahiyette karşılıklı ziyaretler ile seminer, eğitim, kurs, personel değişimi gibi faaliyetlerin iptali,

AB çerçevesindeki eşleştirme projelerinde Fransa ile artık işbirliğine gidilmemesi,

İkili askeri faaliyetler ve ortak tatbikatların iptal edilmesi,

Askeri uçuşlar için yıllık toptan verilen bütün üst uçuş ve iniş kalkış izinlerinin iptal edilmesi; her uçuş için ayrı izin uygulamasına geçilmesi,

Askerî gemilerin liman ziyaretleri için izin başvurularının reddedilmesi,

2012 yılı Ocak ayında iki ülke ekonomi bakanlarının eş başkanlığında yapılması tasarlanan Türkiye-Fransa Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi toplantısına katılmaması ve bu toplantının gerçekleştirilmemesi,

Sayın Başbakanımızın 22 Aralık tarihli konuşmasında da dile getirdiği üzere, gelişmelerin seyrine göre ilave tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

Paris Büyükelçiliğimiz yasa tasarısının sunulduğu günden itibaren başlattığı yoğun girişimlerine devam etmektedir. İstişareler için Ankara'ya çağırılan Paris Büyükelçimiz, 7 Ocak 2012 tarihinde Senato nezdindeki girişimlerimizin hızlandırılması amacıyla Paris'e dönmüştür. Keza,

Sosyalist Parti Senato Grubu bünyesinde bu konuda oluşturulan bir çalışma grubu oturumuna katılarak 11 Ocak 2012 tarihinde Senatoda bir konuşma yapmıştır. Büyükelçimiz konuşmasında, yasa teklifinin engellenmesi yolundaki kararlılığımızı bir kez daha ortaya koymuş, teklifin geçmesi hâlinde Türkiye-Fransa ilişkilerinde ciddi yaralara yol açacağına işaret etmiş, Türkiye'ye Ermenistan ile normalizasyon gayretlerini sürdürme imkânının tanınmasının daha akılcı olacağını vurgulamıştır.

Önümüzdeki süreçte, Fransa'daki Türk toplumunun çeşitli gösteriler yapması beklenmektedir. Son olarak, TBMM Başkanımız Fransa Senato Başkanına bir mektup göndererek, Senato gibi yüce bir kurumun Fransa'nın beslendiği evrensel değerleri göz ardı ederek ifade özgürlüğünü sınırlama girişimlerine destek çıkacağına inanmak istemediğini, ülkemizin, Ermenistan ile normalizasyon gayretlerini sürdürmesine imkân tanınması gerektiğine inandığını, ifade özgürlüğünün rehin alınmasına yol açacak bu nitelikteki girişimlerin engellenmesi için zamanlı ve sağlıklı müdahalelerin yapılacağını umduğunu kaydetmiştir.

23-27 Ocak 2012 tarihlerinde Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Genel Kurulu kış oturumuna katılmak üzere Strasbourg'a gidecek olan AKPM heyetimizin bu konuda yapacakları çalışmalara da katkıda bulunmamız gündemdedir.

Yasa teklifinin Ulusal Mecliste kabulü sonrasında Fransa'nın önde gelen bazı tarihçileri, hukukçuları makaleler kaleme alarak parlamentoların mahkeme gibi tutum belirlemelerin yanlışlığını kaydetmiş, Türkiye'nin bu ihtilafı Ermenistan ile çözmeye çalışmasının daha doğru olacağını, üçüncü ülkelerin buna müdahalesinin yanlış olduğunu ve milliyetçi bazı refleksleri tetiklediğini kaydetmiştir.

Bu süreçte, eski Adalet Bakanı ve Anayasa Konseyi eski Başkanı Badinter'in, Senatonun bir önceki tutumunu muhafaza etmesinin ve Anayasa'ya aykırı bir metni görüşmeyi reddetmesinin önem taşıdığı yönündeki ve geçtiğimiz hafta sonunda Le Monde gazetesinde yayınlanan makalesi geniş yankı uyandırmıştır.

Fransa'da Ermeni diasporasının önde gelenleri ise Fransız siyasetçilerinin kendilerine verilen sözü tutmaları gerektiğini, yıllardır beklemekte olduklarını ifade etmektedirler. Fransa Dışişleri Bakanı ve Bakanlığı ise yaptıkları açıklamalarda, ülkemizin tepkilerinde kontrollü olması çağrısında bulunmuş, Türkiye-Fransa ilişkilerinin değerli ve köklü olduğuna işaret etmişlerdir.

Yasa teklifinin yasalaşması belli bir sürece tabidir. Ulusal Mecliste kabul gören yasa tasarısı hâlen Senato'ya havale edilmiştir. Yasa teklifi dün Senato Kanunlar Komisyonunda görüşülmüş, teklif hakkında verilen kabul edilmezlik önergesi 23 kabul, 9 karşı ve 8 çekimser oyla kabul edilmiştir. Sosyalist senatörlerden sadece 4'ü çekimser kalmış, diğerleri kabul edilmezlik önergesi lehine oy kullanmıştır. 4 Mayıs 2011'de benzer içerikte bir yasa teklifinin görüşülmesi sırasında sadece 1 mensubu Türkiye lehine davranan 21 üyeli komünist grubun bu kez ikiye bölündüğü görülmüştür.

Dün akşam konu ile ilgili olarak Bakanlığımızca yapılan açıklamada, Fransa Senatosu Kanunlar Komisyonunun bu kararıyla sağduyusunu ve hukuka saygısını bir kez daha ortaya koyduğu, şimdi Senato Genel Kurulunun da Kanunlar Komisyonunun bu kararına uyarak 23 Ocak günü aynı sağduyuyu sergilemesini beklediğimiz kaydedilmiştir.

Her hâlükârda, yasa teklifi 23 Ocak günü 348 üyesi bulunan Senatonun Genel Kurulunun gündemine gelecektir. İlk aşamada kabul edilmezlik önergesi görüşülecektir. Benimsenmesi hâlinde yasa teklifi reddedilmiş sayılacak ve yasa ile ilgili süreç sona ermiş olacaktır. Benimsenmemesi hâlinde ise yasa teklifinin görüşülmesi ve oylanması aşamasına geçilecektir. Bu konuda çok sayıda değişiklik önergesi verilmesi de gündemdedir.

Hâlihazırda, Yeşiller Partisinin -10 üyesi- karşı oy kullanacağı bilinmektedir, bu hususu basına da açıklamışlardır. Avrupa Sosyal ve Demokratik Birliği Partisi -16 üyesi- teklife karşıdır. Merkezi ve Cumhuriyetçi Birlik Partisinin 31 üyesinden 20'si teklife karşı olduğunu açıklamıştır. Diğer parti grupları içinde ise bölünmeler yaşanmaktadır. Ancak yıllar içerisinde Fransa ile yaşadığımız tecrübeler bizi verilen sözler konusunda güvensiz kılmıştır.

Teklifin Senatoda kabulü hâlinde, Cumhurbaşkanı 15 gün içinde yasaı yayımlamak zorundadır. Bu süre zarfında 60 senatörün, 60 milletvekilinin veya her iki kanattan 60 parlamenterin imzasıyla Anayasa Mahkemesine itiraz edilebilmektedir.

Nihai tahlilde, bu kanun tasarısı, dar siyasi hesaplara esir düşülerek tarihin siyasileştirilmesi ve ifade özgürlüğünün bizzat demokratik bir kurum tarafından engellenmesinin vahim bir örneğini teşkil etmektedir. Tarihi olaylara farklı perspektiften bakan tüm bilim adamları ve araştırmacıların ifade özgürlüğünün kısıtlanması söz konusudur. Bu süreçte, tek taraflı hafıza dayatmalarının tarafımızdan kabul edilemez olduğunun açık ve net bir şekilde ifadesi önem taşımakta ve bu yöndeki düşüncelerimiz her vesileyle açıklanmaktadır.

Maruz kaldığımız haksız suçlamalar ve Türk kimliği ile tarihinin karalanması girişimleri karşısında bu mücadelenin etkin ve kararlı biçimde sürdürülmesi gerekmektedir. Bu güncel gelişmeler bağlamında, Komisyonunuzca yayınlanması öngörülen bildirinin de zamanlı olduğu değerlendiriyoruz.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İzin verirseniz tarihçi milletvekillerimizi de dinleyelim, sonra hepsine soru sorarak belki...

Buyurun, Sayın Sertçelik sizle başlayalım. On beş dakika diyelim.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bizleri davet etmiş olduğunuz için teşekkür ediyorum.

Ben, Türkiye olarak öncelikle bizim Ermeni sorununun üzerine, 1915 olayları üzerine odaklanmakla yanlış yaptığımızı düşünüyorum. Zira, konunun tarihî arka planını bilmeden 1915 yılında neler olduğunu anlayabilmek bizi doğru sonuçlara götürmez diye düşünüyorum.

Ben uzun yıllar, yaklaşık sekiz yıl Rus devlet arşivlerinde, sekiz arşivde bu konu üzerinde araştırmalarda bulundum. Konunun tarihî arka planı ve 1915'te neler oldu, hızlı bir şekilde sizlere arz etmek istiyorum.

Şimdi, Ermeni sorununun özünde her şeyden önce bu topraklarda, Anadolu veya İran'da bir Ermeni devleti nasıl kurulur, bunun bir mücadelesini görmekteyiz. Yani sorunun özünde Ermeni devleti nasıl kurulur, merkezinde bu var. Benim inebildiğim en eski kaynak 1678 tarihinde, İran'da yaşayan Ermeniler Vatikan'a, İtalya'ya bir elçilik heyeti göndermek üzere İran'da İslam boyunduruğu altında yaşadıklarını belirtmek suretiyle kendilerine yardım edilmesini ve İran'da bir Hristiyan devleti kurulmasına Batılıların yardımcı olmasını isterler. Ama o dönemde Avrupalılar Ermenilere çok fazla da sıcak bakmazlar. Bu heyet hemen akabinde Rusya'ya gitmek suretiyle Rus Çarı I. Petro ile görüşmelerde bulunurlar ve Çara çok cazip teklifler yapılır. Şayet Rus ordusu Kafkasya'ya, İran bölgesine geldiği takdirde on binlerce Ermeni'nin ellerinde silah Ruslarla birlikte İran'a karşı savaşacakları vadedilir.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) - Bugünkü İran mı yoksa şu anki mevcut toprakları mı?

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Hayır, İran toprakları.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) - Ama yine şu anki topraklardan bahsediyorsunuz.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Hayır, biraz daha güney İran. Yani şu anki topraklar değil. Şu anki topraklar 1800'lü yıllardaki Ermeni kaynaklarına baktığımız zaman tamamıyla bir Müslüman Türk yurdu. Nüfusun yüzde 85'inin tamamıyla Türk Müslüman olduğunu görüyoruz. Daha sonraki dönemlerde İran'dan ve Türkiye'den yapılan göçlerle burada bir Ermeni devleti kurulmasının altyapısı hazırlanmıştır.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – 1828.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – 28 tabii. Biraz sonra onun üzerine...

Şimdi, o tarihlerde Rusya'nın önceliği vardır, İsveç ve Osmanlı devletine karşı savaşa girmiştir, ancak 1722 yılına girdiğimizde Rus Çarının Kafkasya'ya bir sefere çıktığını görüyoruz. Hazar kıyılarını ele geçiren Rus Çarı ordusunda baş gösteren gıda yetersizliğinden dolayı almış olduğu ani bir kararla ülkesine döner. Bu haberdan habersiz olan on binlerce Ermeni ellerinde silah İran'da Rus ordusunu coşkuyla beklemektedirler ve haber alınca bir hayal kırıklığı kendilerinde oluşur.

Bölgede Ermeni devleti kurulabilmesi için faaliyetlerini artıran İran Ermenileri II. Katerina döneminde de özellikle Katerina'nın gözde komutanlarından Potyomkin vasıtasıyla bölgede en azından bir özerk devlet kurulabilmesinin altyapısını hazırlamaya çalışırlar, ancak bir sonuç elde edemezler. Nitekim 1826-1828 İran-Rus Savaşı'na geldiğimiz zaman savaşın Rus ordusu tarafından kazanılması için İran Ermenilerinin ellerinden gelen her şeyi yaptıklarını görüyoruz. Yani Ruslarla birlikte savaşmışlar, onlara casusluk hizmeti sunmuşlar, maddi manevi ellerinden gelen her türlü yardımı Rus ordusuna vermişlerdir, dolayısıyla bu savaş Rusya kazanmıştır. İran'da yaşayan 40 bin Ermeni de ilk kez güney İran'dan günümüzdeki Dağlık Karabağ'a ve Erivan merkez topraklarına göç etmiştir. Bunun üzerine Çarlık Rusyası Osmanlı devletine karşı girişeceği bir savaşta da benzer şeylerin olacağını düşündüğünden dolayı hemen Türkiye'ye karşı bir savaş açar, 1828-29 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusya Ermenilerin kendisine sunmuş olduğu hizmetler sayesinde çok kolaylıkla kazanır. Burada çok enteresan bir şey görüyoruz. 1828 yılında Rus ordusu Doğubeyazıt'ı ele geçirdiği zaman Osmanlı Ermenileri, Doğubeyazıt'ta yaşayan binlerce Müslüman'ı katlederler. Benim tabirimle bu Ermeniler tarafından dökülen ilk kitlesel kandır. Yani bu tarihe kadar Osmanlı devletinde yaşayan Müslümanlarla Ermenilerin arasında toplu olarak, karşılıklı olarak öldürme olayı yoktur. İlk kitlesel kan, binlerce Müslüman'ın kanının dökülmesi Ermeniler tarafından gerçekleştirilir. Ben bu bilgiye Çarlık Rusyası Genelkurmayı tarafından Varşova'da yayınlanan 1840'lı yıllardaki genelkurmaya ait bir kitapta ulaşmış durumdayım. Şimdi, bu olay çok vahim bir olaydır. Ancak Osmanlı devleti bu olayı savaş esnasında ortaya çıkan bir yol kazası olarak addetmiş, Ermeni vatandaşlarını af etme yoluna gitmiştir. Ancak kendilerinden öç alınacağını düşünen Ermeniler, 90 bin Ermeni, yaşamış oldukları Doğu Anadolu'dan, Güneydoğu Anadolu'dan günümüzdeki Ermenistan merkezli topraklara göç etmek durumunda kalmıştır. Her ne kadar Osmanlı devleti onları vazgeçirmeye çalışsa da burada başarılı olunamamıştır. Ancak bu ilk kan iki toplum arasında Müslümanlar ve bölgede yaşayan Ermeniler arasında hem şüphe hem de güvensizliği ortaya çıkardığından dolayı bu tarih benim açımdan son derece önemli. Ermenileri bildiğimiz gibi biz Osmanlı devletinde "milleti sadıka" olarak adlandırmaktayız. Bana göre bu tarih itibarıyla Ermenilerin milleti sadıkalığı sona ermiştir. Çünkü kitlesel bir kan döküldükten sonra artık bunları "milleti sadıka" olarak adlandırmak doğru değildir.

Şimdi, Rusya'nın politikasına bakacak olursak hem İran hem Osmanlıdan 40 bin, 90 bin Ermeni'nin göçürülmesiyle birlikte yaklaşık 150 bin kişi merkezi Erivan ve Dağlık Karabağ topraklarına göç ettirilmiştir. Dolayısıyla bölgede bir demografik değişim, bir Hristiyan tampon bölge kurulması bu tarihlerde başlatılmıştır. Sanıyorum ki Rusya'nın amacı, başta Osmanlı devleti Türkleriyle Müslümanlarla Azerbaycan'da yaşayan Türk soydaşları ve Türkistan'daki Türkler arasındaki tabii iletişim yollarının kesilmesi anlamına geliyordu. Yani nitekim bunun yansımaları günümüze kadar da görüyoruz, Türkiye Cumhuriyeti'yle Azerbaycan arasında doğrudan kara yolu

bağlantısı yok. 1828’lerde yapılan bu yapay Ermenistan oluşturma hareketleri günümüzde bazı sorunları ortaya çıkarmış durumda, bunlardan biri Dağlık Karabağ sorunu. İleriki tarihlere geldiğimizde “93 Harbi” olarak adlandırdığımız 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nda da savaşı Rusya’nın kazanması için Ermenilerin ellerinden gelen her şeyi yaptıklarını görüyoruz. Yine Rus ordusuna büyük imkânlar sunmuşlardır, savaşı Rusya kazanmıştır. Bu tarihlerde de yine Anadolu’dan çok sayıda Ermeni’nin Rusya’nın elinde bulunan topraklara göç ettiklerini görüyoruz. Bu arada Berlin Anlaşması yapılır, bu savaşın akabinde. Ermenilerle ilgili ilk kez anlaşmaya -61’inci maddede- Osmanlı devletindeki Ermenilerin Kürtlere ve Çerkezlerle karşı korunmasıyla ilgili bir madde konulur. Dolayısıyla hem Türkiye’de hem uluslararası ortamda “Ermeni sorunu” dediğimiz zaman 1878 tarihi aklı gelmekteydi bugüne kadar, bu maddeden dolayı. Yani uluslararası bir sorun olarak 1878 yılında Ermeni sorununun ortaya çıktığını söyleyebiliriz. 1888-1890’lı yıllarda, işte Taşnak, Hınçak gibi, Cenevre, Tiflis’te Ermeni gizli örgütlerinin Armenekan gibi kurulduklarını görüyoruz. Bunlar hızlı bir şekilde Anadolu’da yaşayan Ermeniler üzerinde, millî kimliklerini öne çıkarmak suretiyle, Anadolu toprakları üzerinde en azından bir özerk devlet nasıl kurulur, bunun çabası içerisine girmişlerdir.

Şimdi, Ermeni sorunu veya Anadolu’da Ermeni milliyetçiliğine, ortaya çıkan olaylara baktığımız zaman da Anadolu’daki misyonerlerin faaliyetleri, işte Amerikalıların başta kurmuş oldukları misyoner okullarının büyük rolünün olduğunu görüyoruz. Keza, Rusya’daki, Kafkasya’daki Ermeni basınının, edebî eserlerinin Anadolu’daki Ermeni gençleri üzerinde etkilerini görüyoruz. Yine, Ermeni kilisesinin de bu konuda önemli çalışmaları olduğunu bilmekteyiz.

1890-1909 yılları arasında Ermeni iddialarına, Ermeni tarihçilerin iddialarına baktığımız takdirde, Anadolu’da 300 bin Ermeni’nin katledildiği ileri sürülür. 1890-1909 yılları arasında başta Van olmak üzere, Anadolu’nun çok sayıda şehrinde, vilayetinde, kasabasında Ermeni isyanları yaşanır. Ancak, benim varmış olduğum, Ermeni ve Rus belgeleri üzerinden çıkarmış olduğum sayısal sonuçlara baktığımız zaman Ermenilerin bu dönemdeki kayıpları 10 bin civarındadır. 10 bin, yani 1890-1909 Adana isyanına kadar olan dönemde Ermeni kayıpları yaklaşık olarak 10 bindir. Ancak, Ermenilerin isyanları, onların silahlı terör eylemleri, Ermeni çetecilerin Müslümanlara karşı girişmiş oldukları katliamlardan dolayı, belki de en azından bir o kadar Müslüman’ın canından olduğunu biliyoruz, ayrıca, işte, çok sayıda Osmanlı askeri de hayatını kaybetmiştir.

Şimdi, bu tarihlerde, Ermeni isyanları döneminde Rus istihbaratçıları, diplomatları çok enteresan bir şey söyler: Ermenilerde kayıplara ilişkin sayılara bir sıfır ilave ettiğini söylerler. Yani, 1 kişi kaybedildiyse 10 kişi, 10 kişiye 100, 100’se bir sıfır ilave etmek suretiyle bunun 1.000 kişi olduğunu ileri sürerler.

Daha sonraki dönemlerde -1914’e geldiğim zaman- Dünya Savaşı çıkmıştır. Ermeniler bu savaşı kaçırılmaması gereken -tırnak içerisinde söylüyorum- tarihî bir an olarak ifade ederler. Tarihî

bir an ve zaman. Neyin zamanı? Anadolu’da artık Ermeni devleti kurma vakti gelmiştir, Osmanlı Devleti “hasta adam” olarak nitelenmektedir, hasta adam bu topraklarda varlığını sona erdirecek ve bir Ermeni devleti kurulacaktır. Bunun temelinde Osmanlı Devleti’nin Balkanlar’da, 1831’de ilk ayrılan Yunanistan’ın, daha sonraki Sırbistan, Bulgaristan ayrılması da tabii onları tetikler. Yani, Ermeniler kendilerine aşık bir millettir, bireysellik duyguları son derece güçlüdür, Müslümanlara göre kendilerini daha kültürlü, daha medeni olarak görmektedirler, daha zengindirler, dolayısıyla Anadolu’da bir Ermeni devleti kurmak için her şeye sahip olduklarını düşünmektedirler, Batılıların da kendilerine yardım edeceklerini bilmektedirler. Bundan dolayıdır ki Birinci Dünya Savaşı’na topyekûn Ermenilerin katıldıklarını söyleyebiliriz.

Şimdi, Rusya’nın öncülüğü ile altı tane Ermeni gönüllü birliği kurulur Kafkasya Cephesi’nde Osmanlı ordusuna karşı savaşmak için. Komutanından bütün askerlerine kadar Ermeni olan bunların sayısı yaklaşık olarak 10 bindir. Bunların komutanları da 1890’lı yıllarda Anadolu’da çetelere komuta eden Ermeni liderlerdir, başta Andranik gibi. Yani, bunların tamamı Osmanlı Ermenisidir. Yaklaşık olarak 10 bin kişilik, bu Türk ordusuna karşı savaşan Ermeni birliğinden başka, Rus ordusu bünyesinde -Rus ve Ermeni kaynaklarına baktığınız zaman- 150 bin ila 300 bin kişinin bize karşı Kafkasya Cephesi’nde savaştığını görüyoruz. Bunların içerisinde Osmanlı Ermenileri var ama bunların büyük bir kısmı Rus Ermenisi, ama Osmanlı Ermenilerinin sayısı da az değil, 150 bin ila 300 bin civarında bir Ermeni’nin olduğu söyleniyor.

Dolayısıyla, Ermenilerin de söyledikleri gibi, Ermeniler Birinci Dünya Savaşı’nda savaşın bir tarafı olmuşlardır, savaşın itilaf devletleri nezdinde bir küçük müttefiki olmuşlardır. Ermeni kaynaklarında, Rus kaynaklarında bunlar çok açık ve net olarak ifade edilmektedir. Yani, Türkiye’de bazı şahısların, Ermenilerin bu savaşta mağdur olduklarını, Osmanlı Devleti’ne karşı herhangi bir şey yapmadıklarını düşünmek son derece yanlıştır. Kesinlikle savaşın bir tarafı ve küçük müttefiki olduklarını görüyoruz. Dolayısıyla Osmanlı Devleti hem onların güvenliğini sağlayabilmek hem Müslümanların güvenliğini sağlayabilmek için bilinen tehcir kararını almak zorunda kalmıştır.

Tehcir kararına baktığınızda savaş döneminde alınan ilk tehcir kararı bu değildir. Yine, bugüne kadar bilmediğiniz bir şey söyleyeyim, Osmanlı’dan önce Birinci Dünya Savaşı döneminde ilk tehciri Çarlık Rusyası yapmıştır. Yaklaşık olarak 1 milyona yakın Musevi’yi sadece “Acaba bunlar Almanlarla iş birliği yapabilir mi?” gerekçesiyle Belarus, Ukrayna, Polonya topraklarından Merkezî Rusya’ya sürmüştür. Şüphe üzerine, bunların Almanlarla iş birliği yapmalarını gösteren elimizde hiçbir delil yoktur, bir şüphe üzerine alınan bir karar gereği 100 binlerce Musevi Merkezî Rusya’ya sürülmüştür. Bir de Avusturya-Macaristan, Avusturya’da Rusça konuşan Rusin olarak adlandırılan bir toplum var, 10 binlercesini “Ruslarla iş birliği yapabilir” gerekçesiyle kamplara toplamıştır, İkinci Dünya Savaşı’ndaki Hitler’in kamplarına benzer, buralarda çok sayıda Rusin kökenli insanlar

hayatlarını kaybetmiştir. Osmanlı Devleti'nin almış olduğu tehcir kararı çok daha sonradır. Ayrıca, Kafkasya'da çok sayıda Azeri, Kafkasya'daki o olaylardan, Ermenilerin saldırılarından dolayı Rusya'nın almış olduğu kararla Anadolu'ya sürülmüştür.

Şimdi, Rus kaynaklarına, Ermeni kaynaklarına baktığınız zaman, yani bir taraftan tamam tehcir var ama bir de...

BAŞKAN – Toparlar mısınız Sayın Hocam.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Yani, devlet eliyle yapılan tehcirden başka Sivas'a kadar, Diyarbakır-Erzurum üçgeninde Müslümanlar Ermeni çeteler tarafından yok edilmişler veya yok edilme korkusuyla -Rus ordusu da bölgeyi işgal ettiğinden dolayı- Sivas'a kadar olan bölgede Müslüman nüfus kalmamıştır. Yani, erkekler kesinlikle kalmıyor, çok yaşlılar veya küçük çocuklar kalıyor, Rus kaynaklarında bunlar sabit. Dolayısıyla, devlet eliyle bir tehcir yapılırken diğer tarafta da can kaygısıyla 100 binlerce, milyonlarca insan Orta Anadolu'ya kaçmak zorunda kalmıştır. Bu kaçış esnasında da çok sayıda kayıp olmuştur.

Şimdi, kayıplar konusuna gelince, benim varmış olduğum sonuç, Ermenilerin kayıpları 150 bin civarındadır, bütün kayıpları. Bu kayıpların 10 bini öldürülenlerden oluşmaktadır.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Hangi tarihler?

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – 1915, Birinci Dünya Savaşı döneminde. Yani, 1,5 milyon olarak ifade edilen sayı, kesin olarak söyleyebilirim 150 bindir. Bir sıfır ilave edilmesinden dolayıdır ki 1,5 milyon sayısı bugün karşımıza çıkmaktadır.

O dönemde Rus ve Osmanlı resmî nüfus sayımlarına baktığımız zaman Anadolu'da yaşayan Ermenilerin nüfusu 1 milyon 300 bindir. 360 bin ila 500 bin Ermeni'nin Doğu Anadolu topraklarından Rusya göç ettiğini biliyoruz, yani 500 bine yakın Ermeni sağ salim Rusya'ya göç etmiş, bunların içerisinde 40 bini Rus topraklarında açlıktan, bulaşıcı hastalıklardan yaşamından olmuştur. Ancak, asıl kayıpları kurşun atarken kurşun yiyen Ermenilerden olmuştur, yani Kafkas Cephesi'nde savaşırken ölen Ermenilerin sayısı oldukça fazladır. Adam savaşırken kurşun yiyor, bunların soykırıma uğratıldığını söylemek elbette mümkün değildir.

300 bin Ermeni savaş döneminde Anadolu'da yaşamaya devam etmektedir. 450-500 bin Ermeni'de tehcir edilmiştir. Bizim kayıpları bu sayılarda aramız gerekiyor, benim varmış olduğum sayı 150 bin, hadi olsun, taş çatlasın 200 bin civarında bir kayıpları vardı ama Ermeni ihanetinin sebep olduğu kayıplar çok daha fazladır, Müslümanların kayıpları çok daha fazladır.

Bir de Ermeni kaynaklarından, 1916-1917 yıllarında Ermeni kaynaklarına baktığımız zaman, o dönemde Anadolu'da Ermenilerin yok edildiğine yönelik Batı basınında bazı haberler yayınlanır, önce 500 bin, 800 bin, 1 milyon civarında Ermeni'nin yok edildiği yönünde yazılar kaleme alınır.

Bizim karşılaşmış olduğumuz sonuç, yani işte o dönemde gazete haberleri gerçekmiş gibi kabul ediliyor.

Peki, size çok önemli bazı şeyleri hemen arz etmek istiyorum: Mesela, çok önemli bir Ermeni yayıncı o dönemde Ermeni kayıplarına ilişkin bu kayıpların uzaktan bildirilen abartılı rakamlar olduğunu söyler. Yani savaş döneminde bir gerilim, heyecan vardır, bu gerilim ve heyecandan dolayı 100 binler sayısı ifade edilmektedir ama 1916'lara, 1917'lere gelindiğinde Ermenilerin kaybedildiğinin söz konusu olmadığı kendileri tarafından itiraf edilmek zorunda kalınır, uzaktan bildirilen abartılı rakamlardan dolayı, önceki tarihlerde bu sayıların ileri sürüldüğü söylenir.

Sayın Başkanım, keza benzer bütün krizlerden Çobanyan'ın ifadesiyle abartma kaçınılmazdır, felaket henüz sonuna kadar kestirilememektedir. Ancak Türkiye'de Ermenilerin yok edildiği gerçek değildir, bu 1916 tarihinde Çobanyan'ın ifade ettiği şeydir. Yine "Ermeni Belleteni" adlı bir dergide 1916 yılında bir başyazı kaleme alınır, burada " Şimdi yavaş yavaş yok olanların büyük bölümü ortaya çıkıyor, ancak başlangıçta devasa boyutlarda olduğu söylenen felaket ne mutlu ki gerçekleşmedi. Ermenistan Ermeni'si kalmayacaktır." Yani, Ermeniler savaşın sonuna doğru, Türkiye'de bir Ermeni Devleti kurulması hayalini hâlen gütmektedirler.

1917 Çarlık Rusyası'nda bir ihtilal ortaya çıkar, Bolşevik ihtilali. Benim kanaatimce bugün Türkiye'de bir Ermeni devleti yoksa 1917 ihtilalinin bunda önemli katkısı vardır çünkü bu ihtilal sonrası Bolşevik Rusyası savaştan çekilmiş ve Ermeniler Doğu Anadolu'da yalnız kalmışlardır ve Osmanlı Devleti kaybetmiş olduğu toprakları... Birer birer kaybetmiştir.

BAŞKAN – Sayın Hocam, iki dakika daha veriyorum.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Son olarak, biz bu davamızda kesinlikle haklıyız. Ermeni soykırımı, hatta katliamlarının olmadığını kesinlikle Rus ve Ermeni kaynakları üzerinde yıllarca yapmış olduğum çalışmalar sonunda söyleyebilirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Hocam, gerçekten değerli bilgiler verdiniz.

Sayın Halaçoğlu Hocamıza veriyorum sözü.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığının değerli mensupları; ben başka bir perspektiften konuya yaklaşacağım. Şimdi, Seyit Hocamız tarihini anlattı, ben de Ermeni iddiaları soykırım mıdır, değil midir veya Osmanlı Devleti'nin bu konuda aldığı tedbirler nelerdir, bunlar üzerinde duracağım.

Şimdi, genelde biliyorsunuz, Ermeniler, 1,5 milyon Ermeni'nin öldürüldüğü ve bunun kitlesel bir ölüm ve programlı bir ölüm olduğu iddiasında bulunurlar. Şimdi, böyle midir, değil midir, bunun üzerinde duracağım, bir. İkincisi, birçok belgelerin saklandığı gibi bir iddiada bulunurlar, bunların doğru değerlendirilmediği söylenir, bu ikincisi. Üçüncüsü, Ermenilerin aslında hiç silah tutmayı bile

bilmeyen bir Osmanlı tebaası olduğunu ve dolayısıyla masum Ermenilerin Osmanlı Devleti tarafından yok edilmek düşüncesiyle hem sürgün edildiğini hem de yok edildiğini iddia ederler.

Şimdi, tabii ki uluslararası hukuka baktığımız zaman bu sözünü ettiğimiz olaylar gerçekleşmişse -bir de şunu söyleyeyim, kadın ve çocukların sistemli olarak Müslümanlaştırıldığı, Türkleştirildiği gibi bir iddia da bunun içerisinde yer alır- şimdi normal şartlarda buna bu açıdan baktığımızda uluslararası hukuka göre, soykırım hukukuna göre bu söylenenler soykırıma girer.

Bu hangi ölçüde doğrudur, bunların üzerinde durmak istiyorum. Şimdi, her şeyden önce, Seyit Bey anlattı zaten öncesi ve 1915’lerde, 1914’lerde neler olduğunu. Tabii, şunu da ifade edeyim, Batı dünyası Osmanlı İmparatorluğu üzerinde son derece planlar yapan, Osmanlı Devleti’ni parçalamak arzusunda bulunan bir nitelikte hareket eden devletler topluluğudur ve “şark meselesi” dediğimiz mesele ortaya çıkmıştır.

Aslında, sadece şurada gösterdiğim şu harita bile, 1914’te -İngiliz arşivinden alınmadır- Fransa, İngiltere, İtalya, Rusya gibi devletlerin Osmanlı Devleti’nin hangi bölgesini kendi topraklarına alacaklarını belirleyen bir haritadır, ki burada Ermenistan’a da Doğubeyazıt’tan başlamak suretiyle Maraş’a kadar, Kayseri’nin dışında kaldığı bir bölge verilmiştir. Kırmızıyla gördüğünüz aşağıdaki bölüm İngiltere içindir, hemen mavi olarak görülen yer Fransa için ayrılmıştır, Ege Bölgesi Yunanlılara, İtalya’ya, yani Sevr’in haritasını gözünüzde canlandırın. Bu harita 1914’te çizilmiş bir haritadır.

Şimdi, bu çerçevede içerisinde sürekli olarak bu devletlerin Ermenileri kışkırttıkları görülüyor. Nitekim 1845’ten itibaren misyoner okulları açılmaya başlanmıştır Osmanlı Devleti’nde ve bu misyoner okulları 1914 yılına geldiğimizde sayı olarak, sadece Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa’nın, sadece dört devletin, sahip olduğu okul sayısı 1.244’tür ve burada okuyan öğrenci sayısı 85 bindir. Osmanlı Devleti’nin aynı nitelikteki okullarıyla mukayese ettiğimiz zaman ise idadi ve rüştiyelerin miktarı 625’tir, öğrenci sayısı da 35 bindir. Dolayısıyla, aslında görüntü çok berraklaşmaktadır bu çerçevede ve nitekim, Ermeniler, Osmanlı Devleti’nde azınlık olarak çok önemli mevkilerde bulunmaktadır, hem Birinci Meşrutiyet Döneminde hem İkinci Meşrutiyet Döneminde Mediste 33 Ermeni milletvekili vardır, Dışişleri Bakanlığı yapan, Maliye Bakanlığı yapan, değişiklik bakanlıklarda bulunan Ermeniler vardır.

Hâl böyle iken, özellikle Rusya’nın baskısıyla 1914’te Osmanlı Devleti ile İngiltere, Fransa ve Rusya arasında İstanbul Antlaşması imzalanmıştır Şubat 1914’te. Bu antlaşmayla Ermenilerin yoğun olarak yaşadıkları belirtilen Van, Bitlis, Erzurum, Sivas, Elâzığ ve Diyarbakır vilayetlerine - Kusura bakmayın, ben “Diyarbakır” diyorum çünkü “Diyarı Bekr” doğrusu da ben tarihçi olarak öyle söylüyorum, Diyarbakır- buna Trabzon da eklenmek suretiyle iki ayrı vilayet teşekkül ettirilmiş bu antlaşmaya göre, Şubat 1914. Bu vilayetlere, bu devletlerin gösterecekleri 3’er gayrimüslim adaydan

birinin Osmanlı Devleti tarafından vali olarak atanması usulü kabul edilmiştir. Burada, bu vilayetlerde, iki ayrı vilayette, arazi meseleleri bu valiler tarafından, dil olarak Türkçenin yanı sıra Ermenicenin de resmî dil olarak kabul edilmesi, güvenlik güçlerinin yarı yarıya Ermeni ve Müslümanlardan oluşması, bu bölgede askerlik çağına gelmiş olanların bu bölge içerisinde askerlik yapmaları gibi şartları taşıyan birtakım hükümleri ihtiva etmektedir. Dolayısıyla, aslında sözünü ettiğimiz yedi vilayette bir otonomi meydana getirilmektedir bu anlaşmaya göre. Valiler haziran ayında İstanbul'a gelmişlerdir, hatta 1 tanesi Van'a gitmiştir ama Dünya Savaşı çıkınca uygulamamıştır Osmanlı Devleti bu anlaşmayı çünkü baskıyla kabul ettiği bu anlaşmayı uygulamamıştır ve sonuçta Dünya Savaşı ortaya çıkmıştır.

Dünya Savaşı'nın ortaya çıkmasıyla birlikte -şu harita renkli olsaydı daha güzel görünürdü ama küçük işaretlerle böyle gösterdim- yirmi üç yerde isyan çıkmıştır. Şimdi, burada isyanların çıkmasının önemi şu açıdan değerlendirilmelidir: İsyenlar nerede çıkmıştır? Bunlar son derece önemli çünkü Osmanlı Devleti bu gördüğünüz coğrafyaya sahiptir, açık renkle gördüğümüz coğrafyaya sahiptir. Çanakkale'de, Musul'da, Kafkasya'da ve Suriye'de, yani Filistin'de savaşımaktadır, dört cephede savaşımaktadır. Bu dört cephedeki ordunun birbiriyle haberleşmesi sadece ve sadece telgrafla olmaktadır. İsyenların çıktığı bütün merkezler telgrafların kesiştiği ve merkez olan yerlerdir. Dolayısıyla, haberleşme ağını kırmaya yönelik bir harekettir.

Şimdi, Ermenilerin iddiaları şu: Osmanlı Devleti hiçbir şey yokken, sadece önümüzde, biraz önce söylediğim şubat anlaşması çerçevesinde Ermenilerden korktukları için Ermenileri sürgün etmiştir. Bu doğru mudur? Bakın, buna benzer birçok belge, Fransız arşivinden alınma belge Ermenilerin çeşitli yerlerde gerçekten isyan ettiklerini belgelemektedir. Bunlar Osmanlı arşivlerinde de var ama ben özellikle yabancı arşivleri göstermeyi tercih ediyorum. Mesela, bu belgede Van'da, Muş'ta, Bitlis'te, Çatak'ta -Çatak hemen Van Gölü'nün altındadır ve Musul'a giden telgraf merkezidir- isyanlar çıkmıştır. İsyenların çıktığı tarihlere baktığınız zaman bu isyanlar tam da Osmanlı Devleti'nin hem Filistin'de İngilizlerle çarpıştığı hem de Çanakkale'de ölüm kalım mücadelesi verdiği, Kafkasya'da da Ruslarla ölüm kalım mücadelesi verdiği bir dönemdir. Nitekim, bakın, yine aynı tarihlerde, bu da Zeytun'da Ermenilerin isyanını yine Fransız arşiv belgesi göstermektedir.

Şunun için Fransızlar bu kadar ilgileniyorlar: Genelde bütün silahları, Ermeni çetelerine silahları Fransızlar ve Ruslar veriyor, İngilizlerden daha çok. Bir de şunu söyleyeyim, özellikle Osmanlı istihbaratının belgelerine baktığınız zaman da Amerika'dan da çok yoğun miktarda silah geldiğini görüyorsunuz. Nitekim, İtalya bölgesinden gelen bir gemi daha önceden Osmanlı istihbarat birimlerince belirleniyor, bir gemi dolusu Winchester tüfek geliyor ve İskenderun limanına geldiğinde yakalanıyor, bunun belgeleri de elimizde mevcut ama Fransızlar Yunanistan'dan 15 bin tüfek ve 2 milyon mermi getiriyorlar. Nereye getiriyorlar? Zeytun'da isyan eden Ermenilere. Aynı şekilde, hani meşhur, romanları da çıkan, "Musa Dağı'nda Kırk Gün" adıyla romanları da çıkan, aslında Musa Dağı

Ermenilerinin isyanına... Musa Dağı'nda 4.083 kişi isyan ediyor, bu da Fransız arşiv belgesi ve isyanda başarılı olamayınca Fransız gemileriyle -yine kendilerinin onlarca belgesi var bu konuda Fransız arşivinde- İskenderun limanından bunlar Süveyş'teki Lazaret toplama kampına götürülüyorlar. Bunlar içerisinde 500 kişi, eli silah tutan 500 kişi Fransız gemileriyle yine alınıp Kıbrıs'taki Monarga lejyoner kampına götürülüp Osmanlı Devleti'ne karşı eğitim veriliyor ve savaşacak hâle getiriliyor.

Nitekim, bu açıdan baktığımızda, Osmanlı Milletvekili olan fakat savaş sırasında Rusya'ya kaçan ve onun yazmış olduğu Ermeni hareketleriyle ilgili, Pasdermajian'ın bu kitabındaki, aslında Fransız ordusunda yer alan Ermenilerin bütünüyle resimleri... Yine, Fransız ordusunda yer alan Ermenilerin resimleri o kitapta... Defalarca, yani pek çok yerde onların resimlerine yer verilmiş. Fransız üniformasıyla, İngiliz üniformasıyla, Allenby'nin komutasındaki Filistin'de, yine Rus ordusunda Ermeniler. Bu şekilde Pasdermajian'ın kitabında geniş olarak yer verilmiş. Yani, söylendiği gibi... Ki bu resimler de öyle rastgele resimler değil 1914'teki resimler, duvar şeyine bakarsanız ve altta da zaten yazılar var, 1914'te bu resimler var, yani Fransız üniformasıyla... Nitekim, Fransız arşiv belgelerine baktığımız zaman Fransızlar 1914 ile 1918 arasında Fransa için ölen Ermenileri ayrıca listelemişler, Paris'te de bir anıt dikmişlerdir bununla ilgili. Dolayısıyla, yani Fransızların veyahut da Ermenilerin silah tutmayı bilmedikleri gibi bir iddia son derece yanlış.

Kaldı ki isyanlar o boyutlara gelmiştir ki 17 Nisan 1915'te Van kuşatılmış ve burada 6 bin insanın ilk öldürüldüğü belirtiliyor Fransa Dışişleri Bakanlığına buradaki olaylarla ilgili ve ardından, hepimizin bildiği 24 Nisan olaylarına temel teşkil ettiği için 17 Nisan, Bitlis, Muş, Çatak, Erzurum, bu bölgelerde isyan var, Ermeni isyanları. Buna karşılık Osmanlı Devleti, Ermeni ileri gelenlerini ikaz ediyor, bu isyanlar devam ederse çok sert tedbirler alacağını belirtiyor. Nitekim devam ettiği için 24 Nisanda 365 kişi tutuklanıyor, bir gece içerisinde tutuklanıyor, bir kısmı Ayaş'a, bir kısmı da Çankırı hapishanelerine gönderiliyor. Bunların içerisinde Paris'te heykeli dikilen Gomidas' da var. Gomidas aslında yakalananlar arasında fakat on beş gün sonra serbest bırakılıyor, İstanbul'da 1917'ye kadar yaşıyor, 1917'den sonra Londra'ya gidiyor, oradan Paris'e geçiyor, hastalıktan ölüyor. Gomidas'ın bugün adına bir enstitü de var Londra'da biliyorsunuz ama yani herhangi bir şekilde öldürme söz konusu değil. Fakat, diğer elemanlara, yakalananlara baktığınızda, yine Ermeni kaynaklarına göre -yanımda getirmediğim ama tüm listesi var- hangi örgüte üye oldukları, Hınçak, Taşnak, Armenekan, hepsi kayıtlı, hepsi örgüt üyesi.

Bütün bunlara karşılık şunu da göstermek istiyorum: 17 Mayıs'ta da... Yani 17 Nisanda başlıyor, 17 Mayıs'ta, bir ay sonra Van düşüyor. Van düştükten sonra Van'ın görüntüsü. Van, bu hâle getiriliyor. Şu gördüğünüz minare Ulu Cami'nin minaresi, hâlâ ayakta duruyor biliyorsunuz. Bu iki tane cami Selçuklu dönemidir, restore edildi bugün ama Van atom bombası atılmış derecesinde yerle bir edilmiş ve 80 bin insan hayatını kaybetmiştir. Burada hazin bir hikâye daha var, onu da belirtmek

istiyorum özellikle onların anısına olmak üzere: 50 Vanlı kadın alınıp Ermeniler tarafından Akdamar Kilisesi'ne götürülüyor. Kadınlar gölün ortasına vardıklarında başlarına geleceklerini düşündüklerinden iffetlerini korumak için hepsi Van Gölü'ne kendisini atıyor ve hayatına kıyıyor. Bu kadınlar için bence bir iffet anıtı dikilmesi lazım, eski Van'a veya Akdamar Kilisesi'nin iskelesinin tam karşısına ve isimlerini yazmamız lazım. Bu kadınlar gerçekten... Ya, çok iyi bir şey olacağını düşünüyorum, böyle bir hareketin de yapılmasında zaruret var.

Diğer taraftan, hepimizin bildiği bir paşa var, bu Boghos Nubar Paşa, Ermeni Millî Delegasyon Başkan Yardımcısı. Hepimiz biliyoruz bu kişinin ismini. Şimdi, Boghos Nubar Paşa'nın Fransa Dışişleri Bakanlığına gönderdiği bir mektubu var, altında da imzasıyla birlikte. Boghos Nubar Paşa şunu söylüyor: "Ekselansları, savaşın başından beri itilaf devletlerinin hedeflerine sarsılmaz bir gayeyle inanmış olarak sizin yanınızda savaşan tarafız." diyor, açık ve net olarak söylüyor. Ayrıca "Cumhuriyet Hükûmetinin isteği üzerine Osmanlı'yla çarpışan Fransız ordusunun yarısına yakını Ermeni gönüllüler teşkil etmektedir. Ayrıca, Filistin'de Allenby komutasında 8 bine yakın Ermeni görev almaktadır -yine, Kafkasya'da Rus İmparatorluk ordusu içerisinde 150 bin Ermeni'yi saymaksızın, bundan söz etmeksizin- ayrıca Ermeni vilayetlerinin kurtuluşunda hizmet etmiş Şef Andranik ve Nazarbekof komutasında 40 bin Ermeni gönüllü daha bulunmaktadır." diyor.

BAŞKAN – Hocam, toparlayalım yavaş yavaş.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Tabii ki...

Şimdi, Andranik bu. Pasdermadjian'ın kitabındaki Andranik ve hatıratını okuduğunuz zaman insanlığınızdan utanırsınız. Ne gibi işkenceler yaptıklarını, çocukları annelerinin gözü önünde kestiklerini, pişirdiklerini, zorla yedirmek istediklerini kendisi anlatıyor. Bunu okuduğunuz zaman zaten dediğim gibi gerçekten insanlıktan utanılabilir. Fakat, şunları daha kısaca söylemem gerekirse Osmanlı Devleti, kendisinin öldürülen insanlarına baktığınızda 518 bine varıyor. Savaş öncesinde, yani tehcir öncesinde öldürülen Müslümanların sayısı 128 bin, sadece savaş öncesinde öldürülenler, savaşla birlikte 518 bin küsur. Burada tüm listeleri var, hangi köyden, ne kadar kişinin öldürüldüğü de yine kayıtlarda var.

Andonyan denilen adam, belge bulamadıkları için katliam veyahut da soykırım olduğuna dair, kendileri belge uydurmuşlar. Bu belgelerle ilgili daha geniş anlatabilirim ama bunların hepsi sahte çünkü üstünde Osmanlı belgeleriyle ilgili herhangi bir kaynak yok. Andonyan da 1923'te Fransa Marsilya'dan Amerika'ya gemiyle yolculuk etmiş, kamara kayıt şeyleri de bu.

Bunun dışında şunda özellikle durmak istiyorum -bitireceğim Başkanım- Osmanlı Devleti bu sürgünü yaparken çok teferruatlı, âdeta sanki bugünkü Birleşmiş Milletlerin, hani uluslararası hukukta tedbir olmak üzere kendi ülkenizde yaşayan insanlardan kuşku duyduğunuzda başka bir yere nakil imkânı veren hukuku sanki daha önceden biliyormuş gibi çok teferruatlı bir talimatname yayınlamış.

Bu gönderilenlerin nasıl gönderileceği, ne yapacaklarının tümünün kaydı var. Nitekim, yollarda insanların hayatta kalabilmeleri ve onlara yardımcı olunabilmesi için bir dizi Osmanlı vilayetlerine paralar gönderilmiş buradaki belgelerde gördüğünüz gibi. Ayrıca, bütçeye ek olarak yeni paralar konmuş, Dâhiliye Nezaretine 68 milyon kuruş, Sıhhiye Nezaretine 13,5 milyon kuruş verilmiş.

BAŞKAN – Hocam, bir dakikanız daha var.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bir dakika içerisinde bitiriyorum.

Bunların dışında şunu belirtiyim, muhakkak ki Amerikan konsoloslarının raporları var elimizde, yani Mersin Konsolosunun raporu, Halep Konsolosunun raporu var, Trabzon'un var, Sivas'ın var. Bunların birbiriyle uyumlarına baktığınızda, hepsi birbiriyle uyumlu olarak bu göç edenlerin nüfus olarak yerlerine vardıklarını gösteriyor. Ayrıca kamplar dediğimiz, Yahudilerin kampları gibi kamplar değil, serbest dolaşıyorlar şehir içerisinde, onu da özellikle belirtiyim. Der Zor da -kendim de gittim gördüm- çöl filan değil, güzel bir vaha, yemyeşil, şu anda bile 1 milyon insan yaşıyor.

Diğer taraftan, Birleşmiş Milletlerin kayıtlarına baktığınız zaman da 1922 Kasımı itibarıyla - bu çok önemli- Ermenilerin ne kadarının hayatta olduklarının ve hangi ülkelere göç etmiş oldukları bu kayıtlarda belirtilmiş. Türkiye'de ne kadar Ermeni yaşıyor, yurt dışında ne kadar yaşıyor, bunlar belirtilmiş. Kısaca söylüyorum, burada belirtildiğine göre 817.873 Ermeni başka ülkelere göç etmiş Türkiye'den. 95 bin Ermeni, kadın ve çocuk, Müslüman olarak Kemalist Türkiye nezaretindeki topraklarda kalmış ve yukarıdaki rakama dâhil değildir, diyor. Ayrıca, Türkiye'de 150 bin İstanbul'da, 131 bin Anadolu'da, diyor. Teferruatlı kısmı, 148 bin İstanbul'da olan, Birleşmiş Milletler Belgesi 148.998 İstanbul'da bulunan -küsaratlı veriyor böyle- Anadolu'da 131.175 Ermeni, diyor. Mesela Ankara'da bulunan Ermeni sayısını da vermiş, 13.254 Ermeni. Ne zaman? Kasım 1922, yani bütün savaşların, her şeyin bittiği tarihteki rakamlar bunlar. Dolayısıyla, 1 milyon 294 bin Ermeni hayatta. Ne kadar Ermeni var, yok? Bunun üzerinde durmuyorum.

Son bir açıklamam var, bu önemli: Tehcir sırasında kafilelere saldıran eşkıya grubuydu, insandı, şuydu, buydu; bunların tespit edilip mahkemeye verilenlerin sayısı 1.673 kişi ve bunlar 1915'te mahkeme edilmişler. 1916 başında, nisana kadar da üç celse içerisinde sonuçlanmış ve sonuç şu: 67 kişi idama mahkûm edilmiş, 68 kişi kürek cezasına çarptırılmış; 524 kişi de iki sene, üç sene, beş sene hapis cezasına çarptırılmış. Dolayısıyla, zaten mahkeme ilamı da burada, bir sayfası ve burada bir iki tanesini okuyayım. Bakın ne diyor: "Çete Reisi Sirozlu Çerkez Ahmet Bin Recep, Ermeni muhacirlerini katl ve emvalini selbetmekten idama mahkûm edilmiş, tasdik edilerek infaz edilmiştir." Yine, "Çete Reisi Dersaadetli Halil Bin Mehmet Ali, Ermeni muhacirlerinin emval ve eşyalarını tazyik suretiyle gasp ve nehyetmekten -yani ölüm yok buna rağmen- ceza idam. Bu dahi

tasdik edilerek infaz edilmiştir.” Dolayısıyla, zaten mahkeme edilmiş suçlular. Suçlular mahkeme edildiğine göre, zaten soykırım denilen bir şey ortadan kalkmıştır.

Daha sonra geniş bilgi veririm, sorularınıza da cevap veririm.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Hocam, gerçekten değerli bilgiler verdiniz.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Başkanım izin verirsiniz, bir iki cümle...

BAŞKAN – Buyurun.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – 2015’e giderken bizim aslında üzerinde çok önemle durmamız gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Ermeniler 2015’e girerken Türk toplumu üzerinde bir ikna kampanyası başlatmışlardır. Yani yapmak istedikleri şey şu: Artık taktik değişikliğini görmekteyiz, yani yurt dışında çok fazla bir sonuç elde edemeyeceklerini görmüşlerdir, Türklerin sayısını artırmaktır, yani soykırım olduğunu kabul eden Türklerin sayısını ne kadar artırabilirlerse 2015’te şunu diyeceklerdir: “Bakın, Türk vatandaşları da artık soykırımı kabul etmektedirler ve Türkiye Cumhuriyeti devleti soykırımı tanısin.” Yani, bizim Türkiye’de, Türk vatandaşları üzerinde bir şeyler yapmamız son derece önemli. Böyle bir şeyin olmadığını insanlarımıza anlatmamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bir cümle de ben söyleyeyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Bir cümle... Peki.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Şimdi, Seyit Bey’in sözü üzerine şunu söylemek ihtiyacını hissettim, isim vermeden söyleyeceğim: Şimdi, öncelikle biz kendi Parlamentomuz içerisinde bir fikir birliğine varmak mecburiyetindeyiz. Ama bir arkadaşımızın bir röportajını dün okuyunca gerçekten bizim Fransa’da niye bu kadar mücadele ettiğimiz konusunda şeylere düştüm. Şöyle diyor arkadaşımız, bir milletvekili arkadaşımız...

BAŞKAN – Hocam, ona girmeyelim isterseniz.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Bir cümle...

BAŞKAN – Ben de okudum.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – “1915’te Osmanlı Ermenilerinin maruz kaldığı büyük felakete duyarsız kalınmasını, bunun inkâr edilmesini vicdanım kabul etmiyor. Bu adaletsizliği reddediyor, kendi payıma Ermeni kardeşlerimin duygu ve acılarını paylaşıyor, onlardan özür diliyorum.” İsim vermeden söylüyorum.

BAŞKAN – Hocam, ona girmeyelim. Ben tam olarak kendisiyle konuşacağım, bu ifadelerinin gerçek olup olmadığını araştıracağım.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – İki yerde yayınlandı, üst üste.

BAŞKAN – Onu kendisiyle görüştüktan sonra ele alalım.

YUSUF HALAÇOĞLU (Devamla) – Büyük felaketi biliyorsunuz...

BAŞKAN – Çünkü ona girersek burada çok...

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Yok girmeyeceğim de sadece şey olarak...

BAŞKAN – Benim de önümde var.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Burada bir fikir birliğini sağlamak mecburiyetimiz var; onu söylemek istedim.

BAŞKAN – Benim de önümde var, biliyorum. Onun için önce kendisiyle görüşmekte yarar görüyorum.

Müsaade ederseniz, çok teşekkür ediyorum tarihçi milletvekillerimize.

Platformu açacağım, yalnız şöyle bir sıkıntımız var, tekrar ediyorum: Otuz dakikada görüşlerimizi ifade edelim, on beş dakika da metin üzerine konuşalım.

Tuğrul Bey, önce size vereceğim; sonra Profesör İdris Bal da beş dakika bize görüşlerini ifade edecek.

Buyurun Sayın Türkeş.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Çok teşekkür ederim hem profesör hem milletvekili her iki arkadaşımıza hem de dışışlerine verdikleri bilgilerden dolayı. Her iki hocamızın da çok kıymetli kitapları var; bir kısmına baktım, okudum. Ancak bizim bu yoğun çalışmanın içinde, şayet uygun görürseniz, bugün konuşmanın ya tutanak metinlerini...

BAŞKAN – Tutanağa geçiyor zaten Dışışleri Komisyonu toplantısı olduğu için.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Onun üzerinden kendileri de geçerek ve eklerini bunlarla birlikte Komisyon üyelerine dağıtabilirlerse...

BAŞKAN – Sayın Türkeş, aslında, bugün amacımız bir sonuç bildirisi yayınlamak olduğu için zaman sıkıntısı içindeyiz. Aslında, belki enformel bir toplantıda çok daha uzun bir zaman dilimi içinde hocalarımızı dinlemeyi ben de çok arzu ediyorum. İzin verirsiniz öyle bir toplantı yapalım, çünkü...

TUNCA TOSKAY (Antalya) – En kısa zamanda yapalım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, hayhay.

Sayın İdris Bal, beş dakika...

İDRİS BAL (Kütahya) – Kısa konuşmak tabii ki bir marifet değerli arkadaşlar. Ben söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Kıymetli meslektaşlarımız meselenin tarihi yönüyle alakalı kıymetli bilgiler verdiler ama nasıl bir doktor teşhiste hata yapar tedavi olmazsa bence bu sorun sadece bir tarihi sorun değildir,

arşivlerin açılıp açılmaması sorunu değildir, kimden ne kadar öldü meselesi değildir. Bu, belki sorunun yüzde 1’dir, yüzde 3’üdür, yüzde 5’idir. Sorun, aslında Doğu sorunu olarak başlayan, daha sonra Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra ise bu cumhuriyetin iç siyasette ve dış siyasette manevra alanının daraltılması bağlamında bir araçtır. Dolayısıyla, tarihsel anlamda arkadaşlarımız ele aldı ama şunu da unutmamak lazım: Fransızların Katolik Ermeniler oluşturarak etkinlik arayışının, İngilizlerin Protestan Ermeni oluşturma çabalarının, Rusların çabalarının, Amerikalıların 19’uncu yüzyılın sonunda Osmanlı topraklarında 600 civarında okul açmalarının, bu yönde özellikle Ermeniler üzerinde ciddi gayretlerinin unutulmaması gerekiyor.

Ama diğer taraftan değerli arkadaşlar, şu anda uluslararası ilişkilerde Türkiye ile hesabı olan ülkeler, maalesef hepimiz biliyoruz ki ahlaki esaslara dayanmıyor uluslararası ilişkiler keşke dayansaydı, bunu bir pazarlık kartı olarak kullanmaktadırlar. Yani Türkiye mevzu bahis ise hemen PKK’yı, Ermeni meselesini ve buna benzer meseleleri karşımıza getirmektedirler.

Diğer taraftan, iç siyaset malzemesi olmuş. 2002’de genel seçimler varsa Fransa’da bu hemen malzeme hâline getirilmekte. Hatta belki el altında “Biz bunu geçirmeyelim ama şu ihaleyi, şu silahları bizden alın.” gibi geçmişte olmuştur, şimdi de olabilir pazarlıklar yapılmakta. Ki, bu Amerika da, başka ülkeler de bu çerçevede değerlendirilebilir değerli arkadaşlar.

Aynı zamanda bir varlık ideolojisi hâline gelmiştir. Dünyanın dört bir tarafındaki Ermeniler kimliklerini kaybetmemek için şu anda bir efsaneye, bir bahaneye ihtiyaç duyuyorlar. Bu da tam bir efsane, bahane olarak ortaya çıkıyor. Yani, Türkiye’yle hesabı olanların gayesiyle, amacıyla Ermenilerin var olma amacı örtüşüyor değerli arkadaşlar. Aksi takdirde, 1950’lerde Bayar California’ya, Amerika’ya gittiğinde oradaki Ermeniler, ki bunlar o dönemi yaşamış insanlar “Cumhurbaşkanımız” diye yakınlık gösterirken nesiller geçtikçe bu kinin azalması gerekirken tam tersine kinin yükselmesi, meselenin tamamen ideolojik hâle geldiğini gösteriyor değerli arkadaşlar.

Yine arkadaşlarımız bahsetti; Museviler 1290’larda Fransa’dan, 1390’larda İngiltere’den, 1492’de İspanya’dan, 1496’da Portekiz’den sürülüyorlar. Değerli arkadaşlar, aslında ırkçılığın ve aslında bu soykırımın, zorla göç ettirmenin ana vatanı Avrupa’dır. Ki, biz bunu İkinci Dünya Savaşı sırasında çok yakın zamanda Almanya’da yaşadık. Yine Kırımlılar, Ahıska Türkleri... Aynı zamanda, şu anda 1 milyon civarında Azeri kardeşimiz sürülmüştür, yani Yukarı Karabağ işgal edildiği için sürülmüştür ve kimse bunlardan bahsetmiyor. Hocalı katliamı; göz göre göre yakın zamanda olmuş, kimse bunlardan bahsetmiyor. Mesela bu tehcirle alakalı, Japonlar, İkinci Dünya Savaşı’nda hiçbir şey yapmadıkları hâlde Amerika tarafından, İkinci Dünya Savaşı’nda alınıp başka bir yere götürülmüşlerdir hiçbir şey yapmadıkları hâlde. Ama diğer taraftan, değerli tarihçilerimiz bahsettiler, kendi yaşadıkları ülkenin aleyhine çalışan, bire bir fiilî savaşan insanları bir yere göndermek olsa olsa sivil savaş önlemek için yapılabilecek en yumuşak, en iyimser adımdır diye düşünüyorum.

Son olarak şunu söylemek lazım: Ee, öyleyse ne yapmak lazım? Resmin tamamını gördüğümüzde biz ne yaparsak yapalım, tarihsel olarak elimizden geleni zaten yapıyoruz, bu işin içinden çıkamayız. Ee, öyleyse ne yapmak lazım? Cazibesi ve caydırıcılığı olan bir ülke hâline gelmemiz lazım. Bu ne demektir? Türkiye'ye zarar vermenin bir bedeli olacak; siyasi bedeli olacak, ekonomik bedeli olacak, hatta gerekirse Allah korusun askerî bedeli olacak. Bunu nasıl yapabiliriz? Ekonomik olarak çok güçlü olacağız, teknoloji tüketen değil üreten olacağız; askeriyemiz dışarıya bağımlı olmayacak, kendi silahını üretecek; içerde birinci sınıf demokrasi olacak. Kısacası "Fare dağa küsmüş dağın haberi yok." derler, fare gibi etkisiz değil aslan gibi etkili olmamız lazım. Öyleyse evet, farklı siyasi partilerimiz olacak, farklı görüşlerimiz olacak, ama istikrarımızı devam hususunda, birliğimizi sağlama hususunda hep beraber çalışmamız lazım. Zira, son olarak çözüm, güçlü bir Türkiye, cazibesi ve caydırıcılığı olan bir Türkiye'dir.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim, saniyesi saniyesine beş dakikaya uyduğunuz için ayrıca da teşekkür ediyorum.

Sayın Korutürk, buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben de Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Göğüş'e olayların akışı hakkında verdiği bilgiler için teşekkür ediyorum.

O bilgilere kendi açımdan ilave etmek istediğim iki husus var. Biliyorsunuz beraber gittik, birtakım görüşmelerde bulunduk. O görüşmeler sırasında, bize, bugün bu şekle dönüşebileceği hakkında birtakım ön veriler zaten verilmişti. Şimdi Fransız Senatosunun bir geleneği var. O gelenek bu sefer işleyecek mi? Ondan çok emin değilim. Fakat Fransız Senatosunun geleneği Kanunlar Komitesinde kabul edilen metni benimsemek şeklinde şimdiye kadar tecelli etti, umarım yine o şekilde olur.

İkinci belirtmek istediğim husus: Bu çabaların içerisinde biz de Genel Başkan Sayın Kılıçdaroğlu'nun imzasıyla Fransız Sosyalist Partisi Genel Sekreteri Martin Aubry'e, Fransız Sosyalist Partisinin Cumhurbaşkanı adayı Francois Hollande'a ve Fransız Senatosu Başkanına birer mektup yazdık ve o mektupta da bizim de pozisyonumuzun ne olduğunu bugün konuşulan çerçevede aktardık.

Sayın Profesör Sertçelik'e ve Sayın Profesör Halaçoğlu'na da verdikleri değerli bilgiler için çok teşekkür ediyorum.

Bir şeyi bilmemizde fayda var diye düşünüyorum: Bu konuda uzun müddet çeşitli memleketlerde uğraşmış bir insanım ama en son Fransa'da bu işle çok uğraştım. Fransız kamuoyunda 1915 olayları diye bakılıyor, ondan önceki konu konuşulmuyor ve 1915 olaylarının da soykırım olduğu konusunda toplumun genelinde hiçbir tereddüt yok, yani toplumun yüzde 90'a yakını bunu

soykırım diye değeriendiriyor. Bunların içerisinde “Bu soykırım üzerine gidelim.” diyen bir azınlık var. O “Gidelim.” diyenlerin sebepleri belli, Sayın Bal da söyledi; seçim gilesiyle giden var, başka şekilde baskı yapmak için, pazarlık yapmak için giden var ama “Gidelim.” diyen bir azınlık var. “Hiç gitmeyelim.” diyenler de ikiye ayrılıyor; bir kısmı “Kardeşim, Ermenilere olmuş, bundan yüz sene önce olmuş, bize ne? Bunlarla uramayalım.” diyen var bir de “Türkiye’yle aramızı bozmayalım, bu ilerin içine hiç girmeyelim ama bu i olmuştur.” diyen var. Şimdi bunun olmami olduğunu, Sayın Sertçelik’in ve Sayın Halaçoğlu’nun da bilgileri doğrultusunda -bizde de çok yayın var bu konularda ama sizlerin yayınlarının çok değerli yayınlar olduğunu biliyorum- bu şekilde, geniş bir şekilde kabul ettirebilmek yirmi yıllık, otuz yıllık bir perspektif gerektiriyor, yani uzun vadeli bir i bu.

Bunun zerine gidelim ama bunun dışında, biz, konunun esas itibarıyla Türk-Fransız ilişkilerine ve ağda değerlere aykırı bir yön aldığının daha çok üstünde duralım. Fakat, biz, en çok bu konunun kendi memleketimizde tanınmasını sağlamaya çalışalım. Çünkü bizim memleketimizde ağlar ilerledikçe, modern anlayışlar yaklatıe, çoğu iyi niyetli, bir kısmı kötü niyetli ama çoğu iyi niyetli yaklaşımlarla “Yahu! Bu i olmuş kardeşim, biz bunu niye kabul etmiyoruz? Böyle bir şeyi kabul edip de niçin vicdanımızı rahatlatmıyoruz?” diyenler var. Hâlbuki bunun ne olduğunu iyi açıklamak lazım. Bu da çok uzun yayınlarla değil de daha şematik, daha küçük bilgilerle ve bu bilgileri hep açarak, bunları konuşarak, bunlar hakkında sempozyumlar hazırlayarak olabilir. Buna da bizim zannediyorum ki Dııleri Komisyonu olarak, bu bizim dış ilişkilerimizi çok ilgilendiren bir konu olduğu için, öncülük edebiliriz diye düşünüyorum. Onun için Sayın Başkan uygun görürseniz Sayın Toskay’ın da söylemiş olduğu gibi, Sayın Trke’in de belirtmiş olduğu gibi, ileride başka bir gün bu konuda geniş bir oturum yapalım. O oturumu da daha sonra yayın şeklinde ilerletmek için gerekli tedbirleri alalım.

Çok teşekkür ediyorum.

İDRİS BAL (Kütahya) – Sayın Başkan...

YUSUF HALAçOğLU (Kayseri) – Sayın Başkan, bir iki cümle...

BAŞKAN – Diğer arkadaşlarımıza söz verelim.

YUSUF HALAçOğLU (Kayseri) – Osman Bey’in söylediği bir konuyla ilgili bir cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

YUSUF HALAçOğLU (Kayseri) – Parlamento olarak Sayın Başkanın yaptığı bir toplantı sonrasında bir komisyon oluşturduk Türkiye Büyük Millet Medisi Parlamentosunda; sizden Loğoğlu var, Seyit Bey var, ben varım. Burada ne yapabileceğimizin değerlendirmesini yaptık ve sizin söylediğiniz gibi büyük kitaplar değil, daha çok broşür şeklinde farklı dillerde ve belgeli de olmak suretiyle bir çalışma yapmaya karar verdik.

Onu belirtmek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önce Sayın Ediboğlu, sonra Sayın Tunay.

Buyurun.

MEHMET ALİ EDİBOĞLU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Büyükelçiye ve sayın hocalarıma verdikleri bilgilerden dolayı teşekkür ediyorum.

Ben, yine konunun dışına çıkmadan birkaç cümle söylemek istiyorum. 1915'te yaşananlar bir trajedi, bu trajedinin oluşmasına sebep olan ülkelerin başında da Fransa'nın geldiğini unutmamak lazım. Fransa, bu olaylarda Ermenileri kullanmış, kışkırtmış, silahlandırmış fakat akabinde bölge halklarına kan, gözyaşı ve felaketten başka bir şey de getirememiştir. Tarihte cinayet çetelerini kullanarak her daim en kanlı ve en kirli savaşlarından birini yürüten ülke de hep Fransa olmuştur.

2003 yılında İsviçre, Ermeni soykırımını tanıyan ve 1915 olaylarının soykırım olmadığını beyan etmenin yasal yaptırımlara bağlandığı ilk ülke de olmuştur. Ardından Slovakya, Rusya, Kanada, İtalya, Hollanda, Belçika, Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi, Lübnan, Vatikan, Litvanya, Uruguay, Şili, Arjantin ve son olarak da Fransa Ermeni soykırımını tanımış. Daha sonra Fransa'da 22 Aralık 2011'de de Ermeni soykırımının inkârının cezai müeyyidelere bağlanması kabul edilmiştir. Fransa'daki bu gelişmenin diğer AB ülkelerini de etkileyeceğini tahmin etmekteyim.

2003 yılında soykırım tasarısını ve soykırım olmadığını beyan etmenin yasal yaptırımlara bağlandığı İsviçre'ye bugüne kadar hiçbir şey olmamış gibi davranılması, İsviçre Dışişleri Bakanının Türkiye'de düzenlenen 4. Büyükelçiler Konferansı'na davet edilmesi ve konuşma yapması Fransa'yı bu kararı almaya cesaretlendirmiştir.

Yurt dışında lobi faaliyetlerini ülkemiz adına yürüten kişi, kuruluş ve STK'ların Türkiye'nin tezlerini anlatma konusunda yeterli olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda ciddi çalışmalara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Soykırımı kabul eden ve etmeyi düşünen ülkeler Türkiye'nin tepkisini ve yaptırımlarını yeterince ciddiye almamakta, bu da Türkiye Cumhuriyeti devletinin büyük ve güçlü ülke imajına uymamaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tunay, buyurun.

FAİK TUNAY (İstanbul) – Öncelikle bu toplantının düzenlenmesine liderlik ettiğiniz için siz Başkanımıza, değerli Komisyon üyelerine, bizi bilgilendiren Dışişleri Bakanlığımızın temsilcilerine ve çok değerli milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Ben iki dakikayı geçmeyecek şekilde ufak bir tespit yapıp, ondan sonra bir soru sormak istiyorum.

Şimdi, rahmetli Özal zamanında biz Avrupa Birliğine tam üyelik başvurusu yapmışız 14 Nisanda, ondan sadece altmış beş gün sonra 18 Haziranda Avrupa Parlamentosunda ilk kez bu 1915-17 olaylarını soykırım olarak tanımlayan yasa kabul edilmiş. Ondan sonra, biraz önce Mehmet Ali Bey'in söylediği gibi de yirmiye yakın ülkede kabul edilmiş, Amerika'da da kırk bir eyalette bu kabul ediliyor. Şimdi anladığım kadarıyla, gördüğüm kadarıyla yıllardır değişmeyen bir oyun var. Her sene farklı ülkelere önümüze bu geliyor; işte bir sene Amerika'da, bir sene Fransa'da... Şimdi, biz Türk milleti olarak acaba bir ömür boyu bunlarla yaşamaya mecbur muyuz ve bunların önlenmesi için aktif olarak neler yapılması gerekiyor? Biraz önce Hocalarımız da söyledi, bir komisyon kuruldu. Belki burada biz de genç milletvekilleri olarak bir inisiyatif alabiliriz. Osman Bey de söyledi, yani bu üç yıllık, beş yıllık bir olay değil; on-on beş sene, yirmi senelik bir iknaya dayanıyor. Zaten sizler komisyon başkanları, değerli hocalarımız bunlarla ilgili görüşmeler yapıyorsunuz ama oradaki genç nesilleri de etkilemek anlamında 1 kişi, 2 kişi, 3 kişi, 5 kişi öncülük yapıp bunu üç beş seneye yayıp... Bu, partiler üstü bir mesele; iktidarın, muhalefetin meselesi değil. Bizler bugün buradayız, bizden sonra da başka insanlar bu sıraların arkasında olacak. Bu, Türkiye'nin meselesi, zaten böyle bakıyoruz, çok şükür ki böyle baktığımız için bu toplantıları yapıyoruz ama somut bir şeyler yapmak gerekiyor diye düşünüyorum. Yoksa seneye İtalya çıkaracak, ondan sonra Hollanda... Sürekli önümüze gelecek. Sizler yaşadınız, biz yaşıyoruz, belki bizden sonra bizim çocuklarımız da aynı konuları burada konuşuyor olacak.

Son yaşadığım bir olayı anlatayım: Bundan bir ay önce Amerika'ya bir gezi gerçekleştirmiştım, California eyaletinin bir senatörünü ziyaret ettim. İşte konuştuk, konuştuk en sonunda bana şunu söyledi, kırk beş dakikanın sonunda: "Sekiz senedir, iki dönemdir burada senatörlük yapıyorum, bir kere bir Türk lobi kuruluşu veya bir Türk grubu bana gelmedi. Ama haftanın her günü bir Ermeni grubu benim kapımda. Ee, sen olsan ne yapardın?" dedi. "Yani gelip derdini anlatıyorsunuz, tezlerinizi öne sürüyorsunuz da bizden bir şey mi bekliyorsunuz?" dedi. Bu da ayrı bir konu. Neler yapılması gerekiyorsa belki dediğim gibi genç milletvekilleri de burada inisiyatif almaya hazırız, bu partiler üstü bir mesele, üzerimize ne düşüyorsa yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurunuz.

RİFAT SAİT (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Hocalarıma ben de teşekkür ediyorum, istifade ettik.

Birkaç şeyi ben de öğrenmek istiyorum bu konuda, çünkü biz bazı şeyleri konuşurken güzel dinliyoruz ama geçenlerde CNN'de bir programı izlerken bir Ermeni de vardı katılımcılar arasında, bu iddiaları farklı bir şekilde reddediyorlar ve şunu dedi: "Sizin bu tezlerinizi Avrupa pek tutmuyor. Daha

akademik, bunlara karşı cevap verecek daha güçlü tezler sunmanız gerekiyor.” dedi. Mesela, sizin bahsettiğiniz mahkemeler, idamlar için “Birkaç adi suçlu üzerinde yapılmıştır. Bazı suçluları kapsamamıştır.” diye iddia etti. Tabii bunlara cevap verilmesi lazım.

Bir de biliyorsunuz, Ermeniler çok sadık millet olarak Osmanlıda bilinen insanlardı. Nasıl oldu bunlar bu duruma geldiler? Bunların da araştırılması lazım yani stratejiler içerisinde. Buna benzer olarak da yine 1912 Balkan Savaşlarından önce Arnavutluk’ta çıkan olaylar var, biliyorsunuz Sultan Reşat özellikle bunu toplamak için gidiyor, orada da Arnavutlarla da aynı şekilde yaşanan...

BAŞKAN – Sizin bulunmadığınız bölümde hocalarımız bilgi verdiler.

RİFAT SAİT (İzmir) – Evet. Özür dilerim.

Bir de lobicilik faaliyetlerinin çok az yapıldığını Sayın Tunay’a katılıyorum, diasporanın sadece Ermeni diasporası olarak değil, Türk diasporasının da kullanılması gerektiğini ve bu konuda iyi bir potansiyelimiz olduğunu düşünüyorum. İyi bir çalışmayla diasporayı kullanarak, lobiciliği kullanarak daha etkin olabileceğimizi düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dişli, buyurun.

ŞABAN DİŞLİ (Sakarya) – Sayın Başkan, öncelikle size sonra da Sayın Dışişleri Bakanlığı yetkililerine ve hocalarıma ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii çok uzun yıllardır Ermeniler hemen hemen aynı noktaya ateş ediyorlar ve o meşhur “Dört T” teorileri var: Tanıtım, tanıma, tazminat ve toprak. “İlk iki aşamayı başardık. Bu ilk iki aşamayı 2009’da başardık.” diyorlar. 2009’da lobicilik bakanlığı kuruyorlar ve artık bu işi tüm ülkelere yayma faaliyetlerini hızlandırıyorlar.

Genç arkadaşımızın da belirttiği gibi biz bu işi herhâlde organize yapamıyoruz. Şimdi, yine biz dün Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde görüştük bu konuyu, ne yapacağız diye ve şöyle bir karar aldık. Dedik ki: “Bizim Meclisteki, Avrupa Konseyindeki konuşmalarımızda, bu Fransız Meclisinin aldığı karar düşünce özgürlüğüne bir prangadır, biz bunu konuşalım. Ama tarihi olayları, işte soykırım var mıdır, yok mudur? Bundan hiç bahsetmeyelim.” Osman Bey’in de söylediği gibi zaten hem büyük bir çoğunluk, parlamenter olsun, vatandaş olsun bu olayı kabul etmiş durumdalar. Yani uzun vadeli artık stratejiyi, partiler üstü stratejiyi, devlet stratejisini hızla oluşturmak gerekiyor. Ben de bu görüşe katılıyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben de yaklaşık 30’un üzerinde şehit vermiş bir camiadan geliyorum. Burada tabii çok önemli bir husus var. ASALA Ermeni terörü Los Angeles saldırısı dışında, ki Los Angeles’deki 2

diplomatomızı şehit eden şahsi nedenleriyle şehit etmiştir ancak ondan sonraki ASALA terör örgütü Kıbrıs Harekâtı'nın hemen sonrasında ortaya çıkmıştır. Hocalarımızın bahsettiği dışarıdan kurgulama olayı Ermeni terörünün ortaya çıkışında da rahatlıkla gözlenebilir. ASALA terörü bittiği zaman da başka bir terör ortaya çıkmıştır Türkiye'nin yıllarca uğraştığı. Burada, tabii, ilk defa ASALA terörü ortaya çıktığında Dışişleri Bakanlığında yeni görev almış genç bir memur olarak hakikaten hiçbir şeyimiz yoktu, yazılmış kitabımız, savunacağımız malzeme yoktu. Ve o zaman Bilal Şimşir gibi, Kamuran Gürün gibi birçok değerli, bu işe gönül vermiş insanlar Paris, Londra arşivlerine, dışişleri arşivlerine girip ilk kitapları ortaya çıkarmaya başladılar. Şimdi, tabii hocalarımıza, bütün bilim adamlarımıza yürekten teşekkür borçluyuz. Bugün bulunduğumuz nokta ile o gün bulunduğumuz nokta arasında dağlar kadar fark var. Hakikaten bu çalışmalar çok yararlı oluyor ve hem psikolojimizi güçlendiriyor, kendimize güvenimizi artırıyor hem de bu konu tartışılırken elimizde doküman oluyor. Yalnız bir müşahedem, biz hep savunma hâlindeyiz, bir sorun ortaya çıktığında hazırlık yapmaya başlıyoruz ve hep sorunun arkasından gidiyoruz. Oysaki sorunların önünü almak mecburiyetimiz var. Arşivlerimizi açtık diyoruz, kimse gelip bizim arşivlerimize bakmak mecburiyetinde değil. Bizim arşivlerimizi iddia eden ülkelere götürmemiz lazım "compromise" hâlinde ve arşivimizin bazı can alıcı noktalarını onların gözüne bizim götürmemiz lazım. Biz kendi arşivimizi okumakta çok zorluk çekiyoruz, hem alfabeti itibarıyla hem dili itibarıyla. O nedenle, Sayın Dişli ve birçok Komisyon üyesinin söylediği gibi, bizim artık savunma yerine mücadelemizi atak şekilde sürdürmemiz lazım. Her türlü bilgiye, ilim adamına, siyasetçiye, bürokrata sahibiz. Bunu da üyelerimizin dikkatine getirmek istedim.

Söz almak isteyen?

Buyurun Sayın Halaçoğlu.

İDRİS BAL (Kütahya) – Bir cümle talebimiz hâlâ bekliyor efendim.

BAŞKAN – Ben onu eskiden kaldı zannettim.

İDRİS BAL (Kütahya) – Gerçekten iki cümle söyleyecektim ama feragat ettim.

BAŞKAN – Hayır, vereceğim. Sayın Halaçoğlu'ndan sonra buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Feragat ettim.

BAŞKAN – Yok, etmeyin; olur mu? Hakikaten öyle zannettim. Sizin iki cümmeniz söylenmeden bu toplantı biter mi, öyle bir şey olabilir mi?

Buyurun.

YUSUF HALAÇOĞLU (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Şimdi, İdris Bey'in deminki söylediklerine bağlı olarak şunu ifade edeyim: Biz bilimsel çalışmaları büyük oranda bitirdik açıkçası Türkiye olarak ve en azından Tarih Kurumunda değişik

arşivlerden, Ermeni arşivleri hariç, yüz binin üzerinde belge var, 100 binin üzerinde belge topladık. Şu an birçoğunun da çevirisi yapılıyor.

Fakat en büyük eksiğimiz nedir biliyor musunuz? Ben on beş sene Tarih Kurumu Başkanlığı yaptım ve orada biliyorsunuz hayli mücadele ettik. En büyük eksiğimiz şu: Bakın, Ermeniler bu konuda bir enstitü kurmuş durumdadır ama bizim yok böyle bir enstitümüz. Değişik kurumlarda, üniversitelerde veya kişisel olarak hocalarımızın yaptığı çalışmalarla ancak götürmeye çalışıyoruz. Bu en büyük eksiklerimizden biri. Bir enstitü kurmalıyız, buraya iyi bir mali destek vermeliyiz. Sivil toplum kuruluşlarıyla, özellikle yurt dışındaki sivil toplum kuruluşlarıyla çok yakın irtibatta bulunup onlara hem doküman hem de maddi birtakım destekler vermek suretiyle bu işi doğru götürmeliyiz. Bunu yapmadığımız müddetçe, bu şekilde bölük pörçük... Az önce sizin ifade ettiğiniz gibi, bıçak kemiğe dayandığında ne yapacağımız ortaya çıkıyor. Bunlar bizim bir yerlere ulaşmamızı da engelliyor.

İkincisi: Ülkemizde gerçekten hâlâ bu konuyu bilmeyen o kadar çok insan var ki. Birileri “Ermeni soykırımı vardır.” veya “Ermeniler çok büyük eziyet çekmiştir.” denmeyi demokratiklik olarak görüyor hâlâ. Hâlbuki gerçekte neler olduğuna bakmıyor. Ya bu kadar da... Bakın “Ermeni çeteleri bu sürgün öncesinde şu kadar Müslüman’ı katlettiler.” demiyor kimse. Hâlbuki, gerçekten orada, özellikle Doğu Anadolu Bölgesi’nde, Ardahan’da, Kars’ta, Van’da, Bitlis’te, Erzurum’da, saydığım şu illerde bile o kadar büyük katliamlar yapıldı ki; bir yerde 100 bin insan, bir yerde 20 bin insan katledildi. Yani şimdi biz bunları göz ardı ediyoruz ve biz Türk milleti olarak sanki çok ölüm ve çok şehit verirse çok daha büyük olacağımız gibi bir düşünce içerisinde oluyoruz. Bunlardan kurtulmamız lazım.

Üçüncü olarak da en çok yapmamız gereken şeylerden bir tanesi, yabancı ülkelere doktora bursu vermemiz lazım, onları teşvik etmemiz lazım ve bu konularda araştırma yaptırtmamız lazım. Bunu yapmadığımız müddet içerisinde orada bizim lobimizi kimler oluşturabilir? Yani beş milyon Avrupa’da insanımız var ama işçi olarak çalışıyor yani siyasi gücü yok, ekonomik gücü yok, ne yapabiliriz? Bunları bakın hep söylüyoruz, biliyoruz ama yapmıyoruz. Yani yapacak bir hâle gelmemiz lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bal, buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında ben hakikaten iki cümle söyleyecektim şimdi müsaadenizle onu üç yapalım.

Şimdi değerli arkadaşlar, bizim ülkemizde gerçekten sıra dışı olma, farklı olma kaygısıyla bazen bu Ermeni meselesine de tavırlar, yaklaşımlar farklı olabiliyor. Burada tabii ki deniliyor ki bir özür dilenirse, biz de rahatlatırsak.

Şimdi ben şunu söylüyorum: Sayın Başkana ben desem ki şimdi, “Sizin arabaya birisi çarpmış ya dün gece siz görmemiştiniz, ben çarpmıştım aslında.” desem, sarılsak iş biter mi arkadaşlar? Çarptıysam bunu tazmin etmem lazım öyle değil mi?

BAŞKAN – Çarptınız mı?

İDRİS BAL (Kütahya) – Çarpmadım da mesela...

BAŞKAN – Gidip bakayım...

İDRİS BAL (Kütahya) – Şimdi değerli arkadaşlar, aynı şekilde, siz diyacaksınız ki “Kurtuluverelim, tanıdık...”

Değerli arkadaşlar, gerçekten böyle bir şey varsa tanırırsınız, bunun peşinden aynen bizim Başkanımızın arabasına çarpmamız gibi tazminat gelir. Bunun bedelini ödeyeceksiniz.

BAŞKAN – Bunda şüphelenmeye başladım hocam.

İDRİS BAL (Kütahya) – Yine de bir bakın Başkanım.

Ondan sonra ne gelecektir? Siz diyorsunuz ki biz zorla bunları öldürdük, astık kestik. O zaman o topraklar da gelecektir. Yani tanımayla bu iş bitmez. Bu bir psikolojik savaştır.

Değerli arkadaşlarımız bahsetti, bakın katliam çok kötüdür, adam öldürme, katillik kötüdür ama soykırım aşağıların en aşağısı, en adi bir suçtur. İspanya’da Avrupalılar Yahudileri kovarken bizim ecdadımız kabul ediyordu onları. O anlamda hani laiklik dediğimiz şeyin önemli bir versiyonunu bizim ecdatlarımız yaşıyordu. Aynı mahallede Müslüman’ıyla, Yahudi’siyle, Ermeni’siyle birbirlerinin düşünlerine gidiyorlardı. Ben bunu söylemek istemişim.

Aynı zamanda değerli arkadaşlarım Faik Bey, hani lobiyle alakalı... Evet çok geriydik ama biz yakın zamanda Amerika’ya gittik, orada kongreden 60 tane üye geldi yani olumlu çabalar var. Biz el ele tutarsak, sağ sol demeden dışarı çıktığımızda Alevi, Sünni demeden bir gönül işidir, parayla şirketle lobicilik olmaz. Bunu yapmak mecburiyetindeyiz.

Son olarak da vatanperverlik, milliyetçilik anlayışımızı revize etmek mecburiyetindeyiz. Toprak merkezli değil kalp ve kafa merkezli bir vatanperverlik, milliyetçilik anlayışımız olacak. Yani dünyanın dört bir yanında var olmak, bize ait değerleri, doğrularımızı savunmamız gerekiyor.

Saygılarımı sunarım.

Değerli Başkanım teşekkür ederim, sorun yok arabada merak etmeyin.

BAŞKAN – Yok değil mi? Aklım orada kaldı.

Sayın Bak, Sayın Türkeş ve Sayın Dişli’ye söz vereceğim.

Sayın Bak, buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de yaklaşık iki ay önce iş alemimizin bir Türk diasporası, oluşumu, iş alanında bir çalışması oldu. Bu yönde Türkiye Odalar Borsalar Birliği, işte TUSKON’nun, MÜSİAD’ın bu tip

organizasyonu olarak hep beraber bir araya geldi bir çalışması oldu. Bu çalışmada hakikaten iş adamlarımıza da büyük rol düşmekte. Çünkü gittikleri coğrafyalarda bu tip tezleri anlatmakta da onların da katkısına ihtiyacımız var. Ayrıca TOBB'un finansmanı sayesinde belki bir destek de olabilir. Enstitü oluşumu, işte devletimizle beraber olabilir diye düşünüyorum. Çünkü bunun en büyük örneğini biz sporda görüyoruz. Spor alanında en büyük güç sizin lobiniz. Bir şampiyonayı veya bir olayı alacaksınız onun için diğer ülkelerle ilişkilerinizi ve sürekli temaslarını artırmanız gerekiyor. İş adamlarımızı da burada iyi kullanmanız gerekiyor çünkü hepimiz bir şekilde onlarla ilişkiler içerisindeyiz. Bunu kullanırsak da bize çok faydalı olacağı kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Dokuz dakika sonra bildiriye oylamaya koyacağım onun için Sayın Türkeş...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Bildiriye kısaca görüşseydik Sayın Başkan.

BAŞKAN – Varsa fikirlerinizi şimdi söylerseniz.

Buyurun Sayın Türkeş.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Diğer arkadaşlar da aşağı yukarı benim söyleyeceğim noktaya temas ettiler. Az önce Faik Tunay Bey bahsetti “Her sene bir ülkede oluyor.” dedi. Ben kötü haberi vereyim, bu sene iki ülkede olacak. 24 Nisan öncesi Amerika’da gelir, onu da nisan başına kalmadan yani şu Fransa’yı gezdikten sonra eğer gündeme alırsak ve Amerika için yapılacaklara da yani onlar bunu 24 Nisan arifesinde gündeme getirmeden biz burada çalışmaya başlarsak iyi olur.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Dişli, Sayın Kayatürk bilahare.

ŞABAN DIŞLI (Sakarya) – Sayın Başkan, ben bildiriyle ilgili konuşmak istemiyorum.

Biliyorsunuz “Kendi vatandaşlarımıza bile bu konuyu anlatamadık.” dedik. Hollanda’da çocuklarım okudu. Tarih dersinde bu Ermeni meselesini, işte orada çocukları ayağa kaldırıp -duygularına öğretmen hitap ediyor- yuhallattırarak kadar şeye geliyor. İşte bizim çocuğumuz itiraz edince de “Bu dersin bu bölümünden muafsin, senin çocuğun muaf, şu tarihlerde gelmesin bu konuyu işleyeceğiz.” aşamasına kadar getirdiler. Bizim kitaplarımızda, okullarımızda bu konu hiç bahsedilmiyor yani belki Millî Eğitim Bakanlığına bu konuda bir Başkanlığımız bir şey gönderebilir.

Gene Hollanda’da milletvekili olabilmek için bir belge imzalıyorlar biliyorsunuz özellikle Türk milletvekili aday adaylarına, işte “Soykırımını tanıyorum.” belgesi imzalatılıyor. Yani artık bu Diaspora Bakanlığı Ermenistan’da o kadar etkin çalışıyor ki milletvekili olabilmesi için şeyi tanıyorum dedi. Çok etkin seçimi bir dönem kazanmış, ikinci dönem de kazanmasına yüzde 100

bakılan bir arkadaş, Den Haag'da da bunu imzalamadığı için listeden çıkartıldı, liste dışı bırakıldı ve hem Sosyalist Parti hem Hristiyan Demokratlar tarafından listeden çıkartıldı yani öyle bir etkinlik var.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son sözü Sayın Kayatürk'e veriyorum, sonra bildiriyle ilgili olarak çok kısa bir görüş alacağım.

Buyurun Sayın Kayatürk.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de tabii uzun süredir bu konuyu takip ediyoruz, özellikle Sayın Halaçoğlu'nu birkaç defa dinledik Siyaset Akademisi Başkanırken de yine misafirimiz olarak konuşmuştuk. Yalnız ben burada gördüğüm bir eksikliği -kusura bakmayın- dikkatinize getirmek istiyorum: Bunun insani boyutunu bizim ihmal ettiğimizi düşünüyorum. Şimdi bakıyorum değerli konuşmacılar çok doğru şeyler söylüyorlar ama bir yerde hiçbir şey olmamış gibi bir havanın içerisinde olma şansımız yok. Bunu yani bu olanları küçümseyerek anlatmamızın bize hiçbir faydasının olmadığını herkesin bilmesi lazım. Ben üzülerak söylüyorum bu temadan ayrılamadığımızı görüyorum. Evet gerçekten ben de Van Milletvekili olarak Van denince, Zevce denince Müslümanların ne kadar büyük zarar gördüğünü Ermenilerden biliyoruz. Bununla beraber belki söylemesi ne kadar doğru benim babamın dedesinin ismi Yusuf'tur. 7 tane arkadaşıyla beraber Ermeni dostları, Ermeni komşuları tarafından öldürülmüş, sadece Rusların kendilerine yardım ettikten sonra meydana çıkan olaylardan sonra. Yani bu şekilde acılar yaşanmış bölgede ama bütün bunlar Ermenilerin yaşadığı büyük acıyı bizim söylememe gibi bir lüksümüzün olmadığını düşünüyorum. Ben değerli konuşmacılar bu noktaya parmak bastıklarında doğrusu biraz endişe ettim, korktum. Yani evet çok büyük acılar yaşanmıştır, biz bunun soykırım olmadığına gerçekten inanıyoruz, ciddi inanıyoruz, buna inanmamız lazım ama bu gerçekleri kabul etmeden anlatacağımız hiçbir şeyin uluslararası arenada bir inandırıcılığının olacağına inanmıyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sözleriniz kayda geçti.

Tabii bunu başka bir...

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Sayın Başkan, son söz...

BAŞKAN – Sayın Hocam çok az vaktimiz kaldı, tam yedi dakikamız var, önce Sayın Korutürk ve Sayın Toskay'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Korutürk.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – teşekkür ederim.

Sayın Başkan, bu söylemiş olduğunuz konuyu bir dahaki toplantıda tartışalım. Yani o hakikaten sizin açmış olduğunuz konu ilginç bir konudur ve çok doğru bir konudur. Bu üzüntü çift taraflı olarak düşünülmesi gerekir. Biz onu hakikaten belirtmeliyiz. Çünkü bunun içerisinde pisi pisine

gitmiş olan birçok insan var, Ermenilerin de içerisinde var, bizim de içimizde var ama Ermenilerin de bunun karşılıklı olduğunu kabul etmesi lazım. Bunu daha ileride açarız ve konuşuruz. İnsan acısı her zaman paylaşılması gereken bir acıdır, o konuda bir tereddüt yok.

Ben bildiri taslağıyla ilgili olarak şunu çok kısaca belirtmek istiyorum: Bu taslak çok güzel bir taslak olmuş yalnız Sayın Başkanım, bu taslak çok uzun bir taslak yani bildiri çok uzun. Normal olarak bunların çarpıcı bir bakışta alabilecek gibi olması lazım.

BAŞKAN – Onun bir executive summary’ sini belki yaparız.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Şimdi ben burada şöyle bir baktım...

BAŞKAN – Çok az vaktimiz var, 12.45’ te basına açıklama yapacağız.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Yani, 1’ inci, 4’ üncü, 6’ ncı ve 7’ nci paragrafın üç satırını alsak ve arkasına kısa bir paragraf koysak bu kendisi karşılayacak yani yeniden bir yazım yapılsa iyi olur yoksa çok uzun bu.

BAŞKAN – Ama ona vaktimiz yok Sayın Korutürk.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Anladım ama bunu...

BAŞKAN – Genel şeyiyle bunu Dışişleri Bakanlığıyla birlikte hazırladık. Eğer drafting’ e girersek bugün bu açıklamayı yapamayacağız.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Dışişleri Bakanlığından arkadaşımız kusuruma bakmasın, bütün öbür arkadaşlarım da kusuruma bakmasın biz de aynı mesleki deformasyondan mustaribiz. Hiçbir şey geride kalmasın diye yüklüyoruz, bizim Dışişleri Bakanlığının usulüdür, ben de yazmış olsam böyle yazacağım ama milletvekili olarak kısaltabilirim diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Korutürk, eğer drafting’ e girersek akşama kadar çıkamayız. Ana hatlarıyla ilgili olarak bir itirazınız yoksa izin verirsiniz bunu bu şekilde yayınlayalım.

Sayın Toskay, buyurun.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, ben de Sayın Korutürk’ ün söylediklerine katılıyorum. Bunun üzerinde çok kısa sürede sizin Başkanlığınızda her partiden bir arkadaşımız şuraya çekilip beş dakika çalışsa Sayın Korutürk’ ün söylediği anlamda belki daha kısa, daha vurucu bir metin ortaya çıkar. Benim kanaatim bu efendim.

BAŞKAN – Sayın Toskay, haklısınız yalnız eğer biz 12.45’ te bu açıklamayı yapmazsak bu Komisyonda görüş ayrılığı olduğu gibi bir yanlış görüntü çıkabilir. Eğer ana hatlarıyla mutabıksanız bunu kabul edelim. Eğer mutabık olmadığınız, kesinlikle kabul edemeyeceğiniz cümleler varsa onu tartışalım.

SEYİT SERTÇELİK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hocam bir dakika... Şimdi Komisyon üyeleri olarak bildiriye tartışıyoruz.

Buyurun Sayın Türkeş.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Tabirimi mazur görün yani bir eleştiri olarak değil ama herhangi bir zaman yapılacak bir açıklama gibi. Bunun biraz daha kuvvetlendirilmesi gerekir yani bir cümle ekleyelim, iki cümle ekleyelim ama burada tabii ki hepimiz, üç partiden herhâlde var değil mi? Dördüncü partiden yok.

BAŞKAN – Var, var.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Dördüncü partiden de arkadaşımız varsa, eğer herkes mutabık ise biraz daha kuvvetlendirmekte fayda var, bir.

İkincisi, dün de...

BAŞKAN – Biraz daha nasıl kuvvetlendirelim Sayın Türkeş? Önerinizi söylerseniz.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – İşte onu beraber şey yapalım.

BAŞKAN – Ama vaktimiz yok yani onun için.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Şimdi burada bir teklifim var eğer şey ederseniz...

BAŞKAN – Tamam.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Kısaltmak suretiyle kuvvetlendirmek mümkün bunu. Şimdi benim söylediğim şu Sayın Başkan, eğer bakarsanız elinizdeki metne.

BAŞKAN – Bakıyorum.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Bunun birinci paragrafını muhafaza ederiz, iki ve üç çıkar, dört onun altına girer.

BAŞKAN – iki ve üç önemli bir bölümü olarak addediliyor.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Arkasına gelecek, sonuna gelecek öyle bir şey.

Şimdi bir muhafaza ederiz, iki çıkar, üç çıkar, dördü muhafaza edeceğiz, beş çıkar, altıyı muhafaza ederiz, yedinin başındaki iki satırı alırsınız “Gerek Cezayir” den itibaren çıkartırsınız arkasına bir ve ikinci paragrafları isterseniz olduğu gibi, isterseniz daha açık bir şekilde ifade ederiz.

BAŞKAN – Sayın Korutürk kısaltmak başka bir şey, burada...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Kısaltarak kuvvetlendirmiş oluyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben aynı kanaatte değilim çünkü şunun için söylüyorum Sayın Korutürk: Bu üzerinde çalışılmış bir metin ve burada da son Senato Kanunlar Komisyonunda alınan kararın konulması da Dışişleri Bakanlığımızın kuvvetli bir şey... Yani sonunda olmuş, ikinci paragrafta olmuş bu bildirinin anlamını değiştirmiyor. Eğer biz bu kısaltma işlemine girersek bugün bunu bitiremeyeceğiz.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Ben size bir şey söyleyebilir miyim müsaade ederseniz?

BAŞKAN – Tabii.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Biz burada Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışışleri Komisyonuyuz. Dışışleri Bakanlığının bunu hazırlamış olması bize hiçbir şeyi ifade etmez. Aslında biz kendimiz bunu hazırlamak durumundayız.

BAŞKAN – Doğru.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Dolayısıyla Dışışleri Bakanlığı şunun konulmasını istiyor, bunun konulmasını istiyor... Bize bunu arz eder Dışışleri Bakanlığı, biz ya kabul ederiz ya reddederiz.

BAŞKAN – Şimdi zaten isterseniz şöyle yapalım: Sizin görüşlerinizi tutanaklara geçirdik şu anda oya koyalım öyle gedelim.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Bir şey daha söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkan şu toplantıda çok güzel bir ortam var dikkat ederseniz o ortam da şu: muhalefet ve iktidar aynı konunun etrafında birleşmiş bir şey yapmaya çalışıyor. Biz muhalefetten geldiğimiz için eğer bunu değiştirmek istiyorsanız yapın ben bunun altını imzalarım, ne olacak, isterseniz bir sayfa daha ilave edin benim için fark etmez. Ben daha iyi olsun diye çalışıyorum ama muhalefet ile iktidarın bir arada bir metni beraber çıkarabileceği çok ender noktalardan birindeyiz o noktayı kullanalım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani burada sadece kısaltmak babında...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Güçlendirmek için kısaltmak...

BAŞKAN – Sizi rahatsız etmeyecek ifadeler var iken kısaltmak için bir çaba sarf etmek bence şu anda içinde bulunduğumuz ortamda zaman baskısı altındayız.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Nasıl isterseniz. Zaman baskısı çok önemli bir baskı değil.

BAŞKAN – Komisyon toplantısı bitmeden yapmak zorundayız, bu toplantı bittikten sonra öğleden sonra tekrar toplanıp bu açıklamayı yapmamızın bir anlamı kalmayacak.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Niye kalmasın efendim?

BAŞKAN – Kalmayacak çünkü komisyon toplantısının açılıp kapanması gibi bir rutin usul var onun için diyorum. Yani bu toplantının sonucunda yayınlanması ile öğleden sonra yayınlanması arasında hem siyaseten hem psikolojik olarak bir fark var. Eğer sizi rahatsız eden bir cümle yoksa bunu bu şekilde kabul edelimi öneriyorum. Bunu oya koyacağım.

Buyurun Sayın Toskay.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Sayın Başkan, şimdi bu işin yani bu bir görüş meselesi tabii. Burada bulunan bilgilere kimsenin itiraz ettiği yok. Burada bulunan bütün arkadaşlarım, bu

açıklanacak metnin daha etkili olabileceği açısından belli bir farklı bir şey yapıyor ama benim şu anda kabul etmem mümkün olmayan bir hususa geldi iş. Burada Dışışleri Bakanlığımız çok değerli bir metni hazırlamış bizim önümüze getirmiş...

BAŞKAN – Hayır, Dışışleri Bakanlığımızın hazırladığı önümüze getirdiği metin değil. Bu metin benim Komisyon Başkanı olarak sizlere sunduğum metin. Dışışleri Bakanlığından yararlandık.

TUNCA TOSKAY (Antalya) – Şimdi ben şöyle söyleyeyim: O zaman Dışışleri Bakanlığı ve sizin inisiyatifinizde önümüze gelmiş olan bir metin var. Biz bu metin üzerinde zaman darlığı bakımından oynayamayız diyorsunuz. Bunu kabul etmek mümkün değil Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki, o zaman görüşmeleri tamamladığımızı düşünüyorum.

İzin verirseniz bu bildiriye oya koyuyorum: Bu metni bu şekliyle kabul edenler ve etmeyenler şeklinde soru soracağım.

Bu metni bu şekliyle kabul etmeyenler... Diğer soruyu soruyorum: Metni bu şekliyle kabul edenler... Metin kabul edilmiştir, teşekkür ediyorum.

Yani bu metni açıkladıktan sonra karşı olduğunuz bölümleri açıklayacaksınız başka çare yok.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Biz bu metni bu şeklini kabul etmemiş olmakla beraber oybirliğine biz katılırız. Yani şunun için katılırız: Bu neticede yanlış anlaşılmasın birlik hâlinde Dışışleri Komisyonundan bu geçti diye ama oylama sırasında kabul etmedik ama oybirliğine katılırız. Bu şekliyle zapta geçerse.

NAZMİ GÜR (Van) – Her hâlükârda bizim ayrı oyumuz var.

BAŞKAN – Sizin ayrı olduğunuzu, Komisyonun metnin genel felsefesini oybirliğiyle kabul ettiğini açıklayacağım o zaman.

Teşekkür ederim.

Saygıdeğer basın mensupları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışışleri Komisyonu olarak bugün Fransa Ulusal Meclisine sunulan 22 Aralık 2011 tarihinde Ulusal Mecliste kabul edilerek senatoya sevk edilen 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni iddialarının reddinin suç sayılmasını öngören yasa tarafından tanınan soykırımların varlığının inkârının cezalandırılması yasa teklifi hakkında Dışışleri Komisyonunda gayet detaylı bir görüşme yaptık. Sayın Hocalarımız Sayın Sertçelik ve Sayın Yusuf Halaçoğlu da bizlere tarihçiler olarak Komisyonumuza bilgi verdiler. Dışışleri Bakanlığımızın çok değerli mensupları da keza bu olayın safahatı hakkında Komisyonumuzu bilgilendirdi.

Bu görüşmeler sonucunda Komisyonumuzun 1 üyesi dışında oybirliğiyle kabul ettiği bildiriye okuyorum:

Fransa'da 1915 olaylarına ilişkin olarak devam etmekte olan tartışmada bir görüşü temel alıp diğer görüşleri yasaklamaya yönelik atılan mevcut adımlar, ne milletlerarası dostluk, ne uluslararası hukuk, ne de evrensel demokratik değerlerle bağdaşmaktadır.

Fransa Ulusal Meclisinde 22 Aralık 2011 tarihinde kabul edilen ve amacı sözde Ermeni soykırımının inkârının ceza konusu yapılması olan yasanın 23 Ocak 2012 tarihinde Senatóda ele alınması beklenmektedir. Senato Kanunlar Komisyonunda 18 Ocak günü görüőülen teklif hakkında bir kabul edilmezlik önergesi verilmesi kararlaőtırılmıştır. Önerge 23 kabul, 9 karşı ve 8 çekimser oyla kabul edilmiştir.

Bu önergenin benimsenmiş olması, Fransız Senatosunun geleneksel akıllığının göstergesini oluşturmakta olup, Fransa yasalarına göre bile bu teşebbüsün ne kadar hukuk dışı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca 2011 Mayıs ayında yine benzer bir yasa teklifi konusunda aynı doğrultuda verilen kararlar da tutarlıdır. Genel kurul toplantısında da aynı sağduyulu yaklaşımın gösterileceğini ummaktayız.

Bu yasa tasarısı, ifade özgürlüğünü tüm diğer anayasal hakların üzerinde gören Fransız anayasal düzeni ile düşünce ve ifade özgürlüğünün demokratik toplumlarda hangi istisnai hallerde yasalarla sınırlandırılabilceğinin sınırlarını açıkça ortaya koyan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali anlamına gelmektedir. Ayrıca, çağdaş temel hak ve özgürlüklerin beşığı ve "Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik" kavramlarıyla hür dünyaya ilham kaynağı olmuş Fransız milleti ile bugüne kadar özdeşleştirilen ve Avrupa Birliğinin temelini teşkil eden ortak değerlerle de ters düşmektedir.

Fransa'da önde gelen tarihçiler Fransız tarihindeki tartışmalı olayların tarihçilerin değerlendirmesine bırakılması gerektiğini söylerken, bazı milletvekillerinin 1915 olaylarının tartışılmasına dahi tahammül edemeyerek, tarihsel dayanağı olmayan Ermeni iddialarını sorgulamayı dahi suç haline getiren yasal düzenlemeler yapmaya çalışmaları açık bir çelişkidir.

Türkiye öteden beri geçmişteki tartışmalı olaylara ilişkin gerçeklerin ulusal siyasi kurumlar yerine tarihçiler tarafından değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Fransa Parlamentosunda özel olarak bu konuda araştırma yapmak üzere oluşturulan Komisyonun raporunda da (Accoyer Raporu) tarihin Parlamentolar tarafından değil, tarihçiler tarafından irdelenmesi gerektiğini açıkça belirtmektedir.

Üzerinde hukuki ve bilimsel oydaşmanın bulunmadığı bir konunun üçüncü bir ülkenin siyasi organlarına tek taraflı olarak taşınması kabulü şayan değildir. Gerek Cezayir gerek uluslararası mahkemelerce kabul edilmiş diğer soykırımlar konusunda sessiz kalan Fransız Parlamentosunun sadece kendisinin yasayla kabul ettiği Ermeni iddialarının aksini söylemeyi cezaya tabi tutması, siyasi

oportünizm çabasının bir sonucu olarak, tarihe ve diğer milletlere karşı yapılmış açık bir ikiyüzlülük teşkil edecektir.

Bu süreç, bütün asılsız Ermeni iddiaları konusunda Fransa'nın tutumuna dair Türk kamuoyunda mevcut olumsuz izlenimi daha da derinleştirmektedir. Böyle bir gelişme parlamentolarımız ve parlamenterlerimiz arasında mevcut işbirliğini olumsuz etkileyeceği gibi, önemli bir işbirliği potansiyeli taşıyan iki ülke arasındaki ilişkilere de onarılamaz şekilde zarar verecektir.

Bilindiği üzere Sayın TBMM Başkanımız ve Sayın Başbakanımız Ulusal Meclis oylaması öncesinde karşıtlarına gönderdikleri mektuplarla konu hakkındaki haklı tepkilerimizi ve hassasiyetlerimizi dile getirmişlerdir. Ayrıca, bir TBMM heyetimiz de Fransa'ya giderek milletvekili ve senatörlerle yoğun temaslarda bulunmuştur. Ancak bu çabalar tasarının Ulusal Meclisten geçmesini önleyememiştir.

Ulusal parlamentoların asli görevinin, ülkeler ve halklar arasında barış, istikrar, dostluk ve işbirliğinin tesisi ve geliştirilmesini sağlayacak bir ortam yaratılması olduğuna inanan TBMM Dışişleri Komisyonu üyeleri olarak, dostluğa sığmayan ve Avrupa değerlerine bağlı olduğu iddiasında bulunan demokratik bir ülkeye yakışmayan bu yasa tasarısının yasalaşmamasını ve Fransa Senatosu Kanunlar Komisyonunda sergilenen sağduyunun Senato Genel Kurulunda da hâkim olmasını diliyoruz.

Söz konusu yasa tasarısı tüm çabalarımıza ve uyarılarımıza rağmen Senatoda kabul edildiği takdirde Türkiye, Fransa ile ilişkiler bakımından gerekli adımları atmak mecburiyetinde kalacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BASIN TEMSİLCİSİ – Efendim nedir gerekli adımlar?

BAŞKAN – Gerekli adımlar, adımların atılmasını gerektiren ortam ortaya çıktığı zaman kararlaştırılacak ve açıklanacaktır.

BASIN TEMSİLCİSİ – Efendim sağduyu çağrınız var. Fransız Senatosu da Anayasa'ya aykırı bularak bu sağduyuyu bir anlamda göstermiş oldu. Senatodan bu beklentinizi de burada net bir şekilde dile getiriyorsunuz ama daha önce siz bir daha gidecek misiniz, görüşmeler yapacak mısınız?

BAŞKAN – Hayır, biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin üç partisinden oluşan bir komisyonla Fransa'da gerekli temaları yaptık. Bunun bir korsan baskını edasıyla herkesin gözünden kaçırılarak Meclisten geçirilmesini önlediğimizi düşünüyorum. Şu anda Fransız kamuoyu, Fransız basını, Fransız siyaseti bu korsan edasıyla Meclise getirilen yasanın getirebileceği sakıncaları, Türkiye-Fransa ilişkilerine verebileceği zararları bihakkın öğrenmiş vaziyettedir. Dolayısıyla bütün bu temalar bu açıdan amacına ulaşmıştır. Şimdi iş bütün bu tabloya bakarak gerçekten doğru kararı vermesi beklenen Fransız senatörlerinde bulunmaktadır. Doğru kararı vereceklerini ümit ediyoruz ve

vermedikleri takdirde de Türkiye-Fransız ilişkilerinin hasar göreceğini ve kaçınılmaz bir şekilde gelecekle ilgili olarak başka bir resme bakacağımızı buradan açıklıyoruz.

BASIN TEMSİLCİSİ – Sayın Başkan “1 üye dışında oybirliğiyle kabul ettik.” dediniz. Bir muhalefet mi söz konusu?

BAŞKAN – Mecliste grubu bulunan üç partinin üyeleri, burada hazır bulunan üyeleri oybirliğiyle bu metni onayladılar.

Barış ve Demokrasi Partisi üyesi, Komisyonumuz üyesi bu bildiriye katılmadı.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.58